

BLÅ KORS MAGASINET RUSFRI

SIDE 04-05
JULEDUKENE SOM PLEIDE
Å LIGGE NYSTRØKET PÅ
BORDENE, BLE LIGGENDE
I SKAPET. SJU SLAG BLE TIL
FIRE, BLE TIL TO, BLE BRENT.
«MAJA» FORTELLER
FRA SIN BARNDOM

SIDE 10-11
SAMARBEID PÅ TVERS AV
TJENESTETILBUD ER EN
SUKSESSFaktor I BLÅ KORS.
VI MÅ DRA SAMMEN OG HEIE
INITIATIVTAKERNE FRAM.
KNUT EIRIK MYHRE, MARKEDSDIREKTØR
FOR THORSEN BIOVITAL OG STYRELEDER
FOR MJÅVANN ARBEIDSTRENINGSSENTER

SIDE 02, 06-07

**DET ER INGEN SELVFØLGE
Å GLEDE SEG TIL JUL**

REDAKTØR
STEINAR GLIMSDAL

Ingen selvfølge

DET FINNES ILDSJELER som gjerne gjør en ekstra innsats for sine sambygdinger i jula. Slike finnes det flere av på mitt hjemsted, og en av dem sa til meg for noen år tilbake:

– Min erfaring er at de færreste melder seg på et åpent julaftenarrangement fordi de er ensomme. De melder seg på fordi de vil bidra som frivillige. Og det er flott! Her stiller vi alle opp med det vi har å bidra med. Jeg tenker det handler om å hjelpe folk over en terskel slik at de får øye på hva de kan, og slik at de får mot til å bruke det de kan. Alle har vi et «bluss» vi kan dele med andre.

DET ER STORE FORSKJELLER i hvordan folk feirer jul. For de fleste er julen en glad familiehøytid, mens andre ikke kan komme fort nok gjennom juledagene. Julen vekker rett og slett for mange vonde barndomsminner. Den utfordrer dem som bærer på knuste drømmer og brutte håp.

VI GLEDER OSS over alt det gode arbeidet som gjøres i forbindelse med julen til beste for dem som er falt utenfor det gode selskap. Ingen skal se smått på det «julebluss» hver og en av oss har fått – og som det går an å dele med andre.

ÅRETS JULEKAMPANJE i regi av Blå Kors «Det er ingen selvfølge å glede seg til jul» setter fokus på julen slik den feires her og nå. Kampanjen er både en holdnings- og innsamlingskampanje. Les mer om den i dette nummer av Rusfri.

” Det er en betimelig påminnelse: «Det er ingen selvfølge å glede seg til jul».

BLÅ KORS' JULEKAMPANJE er ikke kun rettet mot dem som ikke har råd til å feire jul, men om utfordringer som kan ramme familier i alle samfunnslag der en eller flere voksne har et problematisk forhold til alkoholbruk. Alt kan virke så fint og vellykket fra utsiden, men innad i familien kan det være helt annerledes. Dette er det særlig barna som lider under. Les intervjuet med «Maja» her i bladet. Hun er en av dem som har egne bitre erfaringer.

DET ER EN BETIMELIG PÅMINNELSE: «Det er ingen selvfølge å glede seg til jul». Vi oppfordrer deg til å delta i kampanjen på den måten du kjenner best!

Vi ønsker med dette alle våre lesere, medlemmer og ansatte i Blå Kors, alle dem som har tilknytning til organisasjonene under Blå Kors-paraplyen og Blå Kors' samarbeidspartnere og støttespillere:

EN RIKTIG GOD JUL OG ET RIKTIG GODT NYTT ÅR!
Velkommen til et nytt og godt samarbeid i 2019!

Steinar Glimsdal

Blå Kors-magasinet Rusfri – en klar røst på rusfeltet

NR 04 2018 / 10. ÅRGANG

Tidligere Det Blå Kors/Blåkorsbladet (etablert i 1915)
og Vardevakt/Rusfri (etablert i 1925)

UTGIVER:

Blå Kors Norge • www.blakors.no

ANSVARLIG REDAKTØR:

Steinar Glimsdal • steinar.glimsdal@blakors.no • tlf 926 36 739

ADRESSE:

Storgata 38, N-0182 Oslo
tlf 22 03 27 40 • fax 22 03 27 41
post@blakors.no

ANNONSEHENVENDERLER:

TLF 22 03 27 40 • FAX 22 03 27 41 • post@blakors.no

SALG AV STØTTEANNONSER:

Faktureringservice Sør AS • tlf 32 24 44 33

FRIVILLIG ABONNEMENT:

Kr. 150 for fire utgivelser pr år betales over konto 3000.16.77337
Bladet sendes gratis til alle betalende Blå Kors-medlemmer og organisasjonsmedlemmer.

FORSIDEFOTO:

COLOURBOX

LAYOUT OG TRYKK:

GRØSET™. Trykksaken er produsert etter
MILJØSTANDARDEN SVANEMERKET.

Blå Kors Norge

Blå Kors er en tverrkirkelig, diakonal organisasjon som fremmer rusfrihet i samfunnet. Blå Kors forener frivillig innsats på rusfeltet med profesjonelt behandlingsarbeid. Ved siden av et forebyggende og holdningsskapende arbeid driver Blå Kors 55 diakonale virksomheter i 15 fylker. Organisasjonen har 2.200 medlemmer og 1.100 ansatte. Blå Kors er samtidig en paraplyorganisasjon på rusfeltet og har 22 medlemsorganisasjoner.

Organisasjonsmedlemmer i Blå Kors

De Frie Evangeliske Forsamlinger, www.dfef.no
Den Evangelisk Lutherske Frikirke, www.frikirken.no
Den Evangeliske Forsamling Misjonskirken, www.misjonskirken.no
Den Indre Sjømannsmisjon, www.dism.no
Den Norske Israelsmisjon, www.israelsmisjonen.no
Den Norske Kirke v/Kirkerådet, www.kirken.no
Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn, www.del.no
Det Norske Baptistsamfunn, www.baptist.no
Det Norske Misjonsselskap, www.nms.no
Guds Menighet, www.gudsmenighet.no
HimalPartner, www.himalpartner.no
Indremisjonsforbundet, www.imf.no
Metodistkirken i Norge, www.metodistkirken.no
Misjonskirken Norge, www.mknu.no
Norges KFUK/KFUM, www.kfuk-kfum.no
Normisjon, www.normisjon.no
Norsk Helse- og Avholdsforbund, www.norskavholdsforbund.no
Norsk Luthersk Misjonssamband, www.nlm.no
Lederrådet for Pinsebevegelsen, www.pinsebevegelsen.no
Prison Fellowship, www.pfn.no
Sjømannskirken, www.sjommanskirken.no
Søndagsskolen Norge, www.sondagsskolen.no

INNHold

02	LEDER
04-05	«MAMMA VAR ALLTID TRØTT»
06-07	BLÅ KORS' JULEKAMPANJE / ANNONSE
08-09	FLERE BLÅ KORS-FERIER / SNAKKOMMOBBING.NO ER 3 ÅR
10-11	BLÅ KORS OG NÆRINGSLEVET
12-13	TV-AKSJON FOR 45. GANG
14-15	UNGDOMSSIDENE
16-17	GOD JUL FRA HELE BLÅ KORS
18-19	LUTHERS JULESALME / ANNONSE
20-21	STØTTEANNONSER
22-23	RUSNYTT
24-25	ORGANISASJONSNYTT
26-27	STØTTEANNONSER
28-29	KRONIKK: UNGDOM, RUS OG PSYKISK HELSE
30	STØTTEANNONSER
31	GENERALSEKRETÆREN HAR ORDET
32	OPPVEKST OG FOREBYGGING HOS SAMEBEFOLKNINGEN

Maja har vonde minner fra en oppvekst med en mor som slet med store alkoholproblemer, og minner om voksne i nærmiljøet som avviste henne og familien i stedet for å hjelpe.

Da de andre i familien var sinte, tok Maja mammas parti. Det var en alt for tøff kamp for en liten jente, men Maja var så glad i mammaen sin:

– Mamma kunne jo være helt vanlig, og lage det så koselig som bare hun fikk til.

Maja tok vare på de stundene:

– Noen ganger var familien min den beste familien jeg kunne ønske meg. Og uansett var det familien min!

Maja begynte tidlig å passe på hva folk fikk vite. Hennes to eldre brødre ruset seg, og gikk inn og ut av dørene i barndomshjemmet. Hverdagen var kaotisk for Maja som var for liten til å forstå. Hun måtte løpe til slektninger midt på natta når det ble for mye bråk. Der fikk hun sove, men de sendte henne bare hjem dagen etter.

– Tanken om at så mange voksne visste hvor turbulent det var, men ikke gjorde noe, er vond i ettertid, sier Maja.

FORELDRENE TIL KLASSEVENNER sa de ikke fikk leke med henne, snakket om «den familien». Det ble viktig for Maja å være ordentlig, klare seg bra. Pappaen til Maja bodde hjemme, men sa ikke så mye. Det var kanskje for mye å si.

Maja husker godt da hun fikk vite grunnen til at mamma var så trøtt: – Jeg kom hjem til et tomt hus, bortsett fra de to brødrene mine, ruset i sofaen. De ertet meg, sa jeg ikke forsto noen ting. Jeg var for liten til å rive meg løs, da broren min grep meg i armen og skrek: «Skjønner du ikke at mamma er alkoholiker?!». Det føltes som et svik, fra alle hold.

– At de fortalte det, og på den måten, var et sjokk. Mamma skulle aldri komme til å innrømme at det var det hun var.

JULEN VAR VIKTIG HJEMME, og alle prøvde å holde fast i den. Men en spenning lå i lufta, forsterket av håpet om julefred.

– Av og til lå en av brødrene mine på rommet sitt julaften, ruset og umulig å få kontakt med, og andre ganger visste vi ikke hvor de var, forteller Maja.

Gaveutdelingen på julaften var vanskelig. For hver gang navnet til en bror som ikke var der ble lest opp, føltes alt litt tyngre. Haugen med uåpnede gaver kunne bli liggende lenge,

og symboliserte hva som kunne ha vært.

For hver jul som kom, kunne Maja se tegn på at mamma drakk oftere og mer:

– Dukene som pleide å ligge nystroket på bordene, ble liggende i skapet. Sju slag ble til fire, ble til to, ble brent.

Gavene som Maja gledet seg til kunne være fra fjoråret, pakket inn på ny.

– Jeg følte det som om alt det fine hadde en utløpsdato.

En tydelig preget Maja forteller om ambivalensen: – En jul ville mamma rulle marsipankuler med meg, sånn som vi hadde gjort før. Jeg ble så glad, sa til meg selv at jeg ikke måtte glemme dette øyeblikket. Samtidig var det så vanskelig, for mamma hadde jo drukket! Det var så slitsomt å være på vakt hele tiden, ikke glede meg for mye for å ikke bli skuffet.

MAJA VAR TI ÅR DA DEN ENE AV BRØDRENE HENNES TOK LIVET SITT.

Det sendte familien «utfor»:

– Det var skummelt å møte mamma i byen når hun var full og andre kunne se det.

En gang møtte politiet opp da mamma skulle hente Maja på trening. De stoppet utenfor lokalet der Maja sto og ventet. Mamma måtte bli med politiet, og Maja ble sendt hjem i taxi. Alle lagkamera-tene så det.

Det ble stadig verre hjemme. Barnevernet ble involvert. Majas gjenlevende bror prøvde å ta livet sitt flere ganger, levde sånn at det var umulig å overleve:

– Hver gang telefonen ringte, fryktet jeg det verste. Han var rusfri i perioder, men det tunge tok til slutt over.

Som ung voksen mistet Maja enda en bror i selvmord. For Majas mor, som allerede var alvorlig syk av alkoholmisbruk, ble det for mye. Hun mistet viljen til å leve videre.

– Dagen etter begravelsen til broren min, kom telefonen om at mamma ikke hadde lenge igjen. Jeg hadde nettopp begynt å studere i en annen by, og reiste hjem for å være med mamma den siste tiden før hun døde.

MAJA VAR ALENE I EN NY BY. Nå hadde alt hun fryktet, skjedd. Etter et liv i beredskap, var hun nå blytung. Morens dødsfall utløste en dyp depresjon:

– Jeg visste ikke hva som var galt, jeg klarte bare ikke å stå opp. Hvis jeg kom meg på skolen, klarte jeg ikke å følge med.

Maja fikk permisjon fra studiene, men var alene med alt. Hun hadde ikke rukket å bygge seg opp et nettverk på det nye stedet. Tilslutt klarte hun å søke hjelp hos Blå Kors Kompasset. Å vite at de spesialiserte seg på pårørende av alkoholmisbrukere, gjorde terskelen lavere for å ta kontakt. Da hun gikk til sin første time, ble hun møtt med forståelse. De forsto at mamma ikke bare var alkoholiker, men også et fint menneske Maja var glad i. De visste at Maja hadde skjøvet følelsene til side av nød-vendighet, og at de var ukjente da de dukket opp. Maja jobbet hardt med seg selv, og så frem til hver time. Terapeuten hjalp henne med å stole på følelsene sine.

– Kompasset ble et holdpunkt for meg, sier Maja.

MAJA HAR SNART FULLFØRT STUDIENE.

Hun fortsetter å jobbe med seg selv for å tørre å stole på nye vennskap.

– Det er ikke enkelt, men jeg prøver!

Jeg spør hva hun skal denne jula.

– Jeg har ennå ikke bestemt meg, lurer på om jeg bare skal avlyse jula i år. Det er ikke helt enkelt, med familieforholdene og minnene... svarer hun.

Majas fortelling er full av nyan-ser. En fortelling om en kaotisk og traumatisk barndom i en familie der man også er glad i hverandre og gjør så godt man kan. Hvor vondt det gjør at de voksne i byen hun vokste opp i, avviste henne og familien, i stedet for å hjelpe.

Mange voksne er redd for å gripe inn i andre voksnes liv. Det lider barna under. Jeg spør Maja hva hun tenker om dette:

– Jeg tror og håper det er bedre i dag enn da jeg var liten. Det er mer åpenhet rundt alkoholmisbruk og konsekvensene av det i dag. Også for de pårørende.

Jeg spør Maja hva som er viktig for henne at jeg formidler, i tillegg til hennes historie. Hun svarer:

– Hvor viktig Kompasset har vært for meg!

Vårt intervjuobjekt har valgt å stå fram anonymt. Maja er ikke hennes virkelige fornavn. Red ■

«MAMMA ER TRØTT»

Det var ingen selvfølge å glede seg til jul for lille Maja

Maja var to år da mammaen hennes begynte å drikke. Mamma er trøtt, tenkte lille Maja. – Jeg skjønnte ikke hvorfor søsknene mine kjefte på henne og ikke ville la henne hvile!

AV KATHRINE LYGREN TOPPE TEKST OG FOTO

Familien er benket rundt et festpyntet julebord i Blå Kors' kampanjefilm «Det er ingen selvfølge å glede seg til jul». (Foto: Blå Kors)

Med blick for julas skyggesider

Jula er for mange familier en utfordrende tid. Det blir ofte sag at jula kan være som et følelsesmessig forstørrelsesglass. Gode opplevelser blir enda bedre. Det smertefulle og vonde blir gjerne mye verre.

AV **STEINAR GLIMSDAL**

Akkurat dette tar Blå Kors tak i med sin kampanje «Det er ingen selvfølge å glede seg til jul», på en og samme tid både en bevisstgjørings- og en innsamlingskampanje.

– Kampanjen handler slett ikke bare om fattigdomsproblematiske, men om utfordringer som kan ramme familier i alle samfunnslag der en eller flere voksne har et problematisk forhold til alkoholbruk, forklarer kampanjeleder og fundraisingsjef i Blå Kors, Anne Kjersti Kværner.

– GANG PÅ GANG SER VI I BLÅ KORS hvordan alt kan virke så fint og vellykket fra utsiden, men innad i familien kan det være helt annerledes. Dette er det særlig barna som lider under, forteller hun.

Anne Kjersti viser til et intervju som kollega **Kathrine Lygren Toppe** har gjort med «Maja» og som Rusfri trykker i sin helhet på side 4 og 5 i dette nummeret: – Intervjuet med Maja understreker disse poengene på en veldig sterk måte.

BLÅ KORS HAR PRODUSERT en 30 sekunder lang kampanjefilm som beskriver både

dramatikk og utfordringer rundt et helt vanlig festpyntet norsk julebord: En mor har begynt å innta litt for mye rødvin, og barna er de som tydelig lider mest.

– Vi har vært så heldige å få bruke Blå Kors Kompasset som faglige rådgivere for filmen. I filmen blir det ikke ytret ett ord. Familiedramaet fortelles utelukkende gjennom blick og stemningen rundt bordet, forteller Anne Kjersti Kværner.

KAMPANJEN «DET ER INGEN SELVFØLGE Å GLEDE SEG TIL JUL» starter siste uke i november og går hele desember. Kanaler vil være sosiale medier, innsamlingsbrev og Blå Kors' interne kanaler. Det blir også visning av kampanjefilmen på TV2 og TVNorge 1. juledag og 1. nyttårsdag, jule/rom-julens reklamefrie dager.

– I forbindelse med selve gaveinnsamlingen vil vi særlig ta i bruk mulighetene som Facebook gir, forteller Anne Kjersti. – Vi håper samtidig på god redaksjonell omtale i media rundt hvordan barn kan oppleve en julefeiring der en av foreldrene drikker for mye.

Anne Kjersti Kværner er fundraisingsjef i Blå Kors. (Foto: Steinar Glimsdal)

BLÅ KORS' FUNDRAISINGSSJEF UNDERSTREKER at organisasjonen gjennom julekampanjen samler inn penger til familier som sliter, både voksne og barn:

– Blå Kors har et mangfold av tjenester, fra Blå Kors Barnas Stasjon og Blå Kors Kompasset til våre polikliniske tjenester. I januar vil Blå Kors' virksomheter over hele landet kunne søke på midler som er kommet inn, avslutter en engasjert Anne Kjersti Kværner.

FERIEARBEIDET STYRKES

Blå Kors' store felles innsamlingskampanje på vårparten skapte et stort engasjement for Blå Kors' feriearbeid. Mange glade givere meldte seg og ga sin støtte.

Overskriften for kampanjen var «Det er ingen selvfølge å glede seg til ferien». Kampanjen førte til at 280.000 kroner er delt ut til konkrete ferietiltak. Følgende har mottatt støtte på grunnlag av søknader: Blå Kors Ferier, feriearbeidet til Blå Kors-foreningen Lys-

glint (Hadeland) og feriearbeidet til Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad. Takket være sommerens innsamling kan flere barnefamilier glede seg til et ferietilbud både sommer, høst og vinter!

– Det er en fryd å kunne glede så mange familier, sier en begeistret **Wenche S Tønnessen** som er vikarierende virksomhetsleder for Blå Kors Ferier, Blå Kors' nasjonale feriearbeid som har sin hovedbase i Kristiansand. (Rusfri)

Det er ingen selvfølge å glede seg til jul

Mange barn gruer seg til juleferien. Du kan hjelpe familier som lever med rus- og alkoholmisbruk.

*Send SMS **BK JUL** til **2210** (kr 200,-) eller bruk **VIPPS 13130** (valgfritt bløp). Du kan også gi et valgfritt beløp til vårt kontonummer **3201.52.74165**.*

Mange familier på Blå Kors-ferie i høst

– Givergleden har vært stor. Det gjør at vi har kunnet gi flere nye familier et ferieopphold i høstferien. Det er kombinasjonen av offentlige tilskudd og private gaver som har gjort dette mulig, forteller Wenche Tønnessen, leder av Blå Kors Ferier.

AV **IVAR EIDSAA** TEKST OG FOTO

HØSTFERIEN
2018

Leder for Blå Kors Ferier, Wenche Tønnessen, blir ydmyk i møte med den store giverglede feriearbeid møtes med. Gleden er stor blant familiene som eller ikke har råd til å dra på en ukesferie, forteller hun.

Seksten familier fikk et ferieopphold under høstferiens første del i år, og nok en gruppe på ti familier fikk et ferieopphold i den andre halvdel av høstferien.

– Vi har tidligere hatt midler til å gi ferieopphold sommerstid til flere familier, to ferieuker på Folkehøgskolen Sørlandet på Birkeland som base er blitt arrangert, samt en ferieuke ved Kristiansand Feriesenter på Dvergsnestangen. Nå har vi kunnet gå enda et skritt videre. Dette gleder oss for behovene er store, fremholder Tønnessen.

FERIETILBUDET SOMMERSTID HAR UTVIKLET SEG til å bli svært populære. Familier fra hele landet har søkt om å kunne få et ferieopphold. Felles for disse er at de selv ikke har hatt økonomi til selv å kunne reise på ferie for seg og sine.

– Samtidig har vi sett at antall søkere har vært langt større enn antall plasser vi har hatt til disposisjon, sier Wenche Tønnessen.

Ferieukene er blitt finansiert takket være en bevilgning over statsbudsjettet, tilskudd fra BUFdir og ved donasjoner fra private og bedrifter. Også deler av overskuddet fra «Blåmarkedet» i Kristiansand har tilfalt feriearbeidet.

ner fordelt på 16 familier til Hovden. Med på turen ble også to ansatte fra Blå Kors Kristiansand og tre tidgivere (frivillige).

DET BLE OGSÅ EN FERIEUKE NUMMER TO i løpet av høstferien. Denne ble lagt til Hamre Familiecamping i Kristiansand. Ti familier fikk plass på denne ferien. Under oppholdet ble det blant annet tur til Dyreparken og en rekke andre aktiviteter.

– Gavene og tilskuddene vi har fått har medført at Blå Kors Ferier har kunnet utvide tilbudet til også å omfatte høstferien. Og ikke nok med det: Midlene som er blitt gitt i gave gjør også at vi kan tilby ferieopphold i februar når skolene har vinterferie. Så det er bare å søke om plass på disse, sier Wenche Tønnessen.

Tønnessen er konstituert i stillingen som daglig leder av Blå Kors Ferier i Synnøve Rolands svangerskapspermisjon. Wenche har fartstid innen innkjøp, markedsføring, salg og logistikk, og kommer fra stillingen som administrativ leder for Kristiansand Feriesenter på Dvergsnestangen. ■

SISTE: JULEFERIE FOR BARNEFAMILIER

På Hovden, øverst i Setesdalen, skal Blå Kors Ferier arrangere en fire dagers juleferie, 21.-25. desember, for hele familien. Hovden er en populær vinterdestinasjon og det blir visst garantert hvit jul. Her blir det aktiviteter for store og små. Ski, enten bortover eller nedover, plasking i Badeland, engler i snøen og en unik og spektakulær aketur fra toppen av alpinbakken og ned til bunnen! I tillegg blir det masse vinterkos med bål, grilling, snøaktiviteter. Alle måltider er inkludert. Overnatting skjer i hyggelig leiligheter på Hovdehytta. Leilighetene har fullt utstyrt kjøkken, stue med spiseplass og utgang til terrasse, flislagte bad med dusj og toalett. Mer informasjons og søknadsskjema finnes på **blakorsferier.no**.

I SOMMER VAR DET FLERE MEDIER som hadde reportasjer om ferietilbudet, og mange har latt seg inspirere i kjølevannet av disse til å bidra.

– IMI-kirken i Rogaland hadde en kollekt til inntekt for Blå Kors Ferier. Hele 90.000 kroner kom inn her. I tillegg har flere personer på Hovden gått sammen om å gjøre en innsats. De gav uttrykk for at de lenge hadde ønsket å skulle engasjere seg, men visste ikke helt hvordan. Mediereportasjer i sommer gjorde at de tok kontakt med oss, forklarer Tønnessen.

– FOLK PÅ HOVDEN STILTE FLERE LEILIGHETER TIL DISPOSISJON. Familiene som reiste på ferie i høstferiens første del fikk gratis overnatting og muligheten til å være med på en rekke ulike aktiviteter uten at det kostet den enkelte familie noe. Det er sterkt å møte slik giverglede. Giverne ønsker ikke blest omkring seg selv, de ønsker bare å hjelpe dem som virkelig trenger det. Blå Kors Ferier er blitt møtt med stor raushet og imøtekommenhet. Jeg blir ydmyk i møte med slike mennesker, og takknemlig på vegne av alle dem som fikk muligheten til noen gode feriedager, sier Tønnessen.

På søndag 30. september reiste 56 perso-

– Det er ikke lov å snu seg bort!

– Tusen takk for den fantastiske jobben dere gjør. I møte med den som mobbes, er det ikke lov å snu seg bort! Kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner var klar i sin tale da han gjestet Blå Kors Kristiansand i slutten av september.

AV **IVAR EIDSAA** TEKST/FOTO

Sanner var en av flere statsråder som mandag 24. september gjestet Sørlandet. Etter et besøk ved Universitetet i Agder gikk turen videre til Blå Kors Kristiansand der Sanner fikk en bred orientering om de henvendelsene som barn og unge som mobbes gjorde til chat-tjenesten Snakkommobbing.no i løpet av 2017.

Besøket falt i tid sammen med treårsjubileet til Blå Kors' chat-tjeneste Snakkommobbing.no. Fra 2015 til 2018 har opp mot 20.000 barn og unge tatt kontakt med chat-tjenesten der de som henvender seg er sikret full anonymitet.

– GRATULERER SÅ MYE MED DAGEN.

Jeg vil takke dere for den utrolig viktige jobben dere gjør. Det betyr mye at chatten foregår anonymt, at det er et lavterskeltilbud og at det er enkelt å ta kontakt, men også at dere hjelper barn og unge til å sette ord på hva som er vanskelig i livene deres, sa kunnskapsministeren.

– Ved å ta kontakt med **Snakkommobbing.no** opplever de å bli sett, forstått og lyttet til. Det er svært verdifullt. Da jeg selv var ung, kunne mobbing være noe som pågikk på skolen. Med mobiltelefoner og digitale plattformen, kan mobbingen foregå også på kvelds- og nattestid. Den som mobbes får aldri fred, og dette er med på å forsterke konsekvensene for dem som blir mobbet, sa Jan Tore Sanner.

TALLENE VISER AT NÆRMERE 6.000 BARN OG UNGE tok kontakt med

Snakkommobbing.no i 2017. Felles for mange av dem er at de ikke har fortalt andre at de blir mobbet, verken hjemme eller på skolen. Sanner ble også orientert om det forskningsarbeidet som Anne Helgeland ved ABUP, Avdelingen for barn og unges psykiske helse ved Sørlandet Sykehus, har gjort, basert på de henvendelsene som ble gjort til Snakkommobbing.no i fjor.

Hun har konkludert med at mange av dem som mobbes lar være å si noe fordi de frykter at de vil få det verre i ettertid. Hun har også kunnet påvise at det å bli mobbet setter mange og dype spor, og at mobbing kan gi like alvorlige senskader som vold. Hun har også påvist at 33 prosent av dem som blir mobbet, utvikler post-traumatiske stress syndrom, PTSD, og utvikler psykiske lidelser som man tar med seg inn i voksenlivet.

– DET MÅ VÆRE DET ABSOLUTT VERST TENKELIGE at dersom du er blitt mobbet over tid og så endelig klarer å si i fra, så er det ingen som tar tak i det, fremholdt Sanner.

Han fremholdt at regjeringen har stort fokus på problematikken. Han hadde bare uka før innkalt fylkesmennene, mobbeombudene og lærer- og elevorganisasjonene til et møte for å oppsummere erfaringene etter ett år med et nytt lovverk som understreker at alle har et ansvar for å reagere dersom de hører om eller ser at barn og unge mobbes.

– Vi ser at en del skoler ikke gjør det de skal. Vi ser også at mange

JUBILEUM

– Jeg vil takke dere for den utrolig viktige jobben dere gjør gjennom Snakkommobbing.no, sa kunnskapsminister Jan Tore Sanner under et «bursdagsbesøk» hos chattetjenesten og hos Blå Kors Kristiansand.

bringer saken sin inn for fylkesmannen, men at håndteringen fra embete til embete kan variere. Inntrykket er allikevel at dette er en problemstilling som alle tar svært alvorlig. Regjeringen understreker at det er et ledelsesansvar å etablere et godt læringsmiljø som forebygger mobbing, sa Sanner.

PROFESSOR VED UIA, INGRID LUND, som også sitter i fagrådet til Snakkommobbing.no, kunne fortelle at den vanligste formen for mobbing er ute-stengelse i større eller mindre grad.

Til dette kunne Sanner opplyse at regjeringen arbeider med å få på plass nye elementer i lærerutdanning der livsmestring og folkehelse blir gjennomgående fag. Dette skjer for å sikre at skolene får et verdiløft.

– Det handler også om inkludering, fremholdt Jan Tore Sanner.

– Vi ser også at over 800 barnehager og skoler er med i ulike kompetanseprogram for hvordan man forebygger og håndterer mobbing. Regjeringen arbeider også med hvordan vi kan forsterke lovverket når det gjelder å forebygge og håndtere mobbing i barnehagene. I det daglige handler det om å sette problemet på dagsorden, ved å snakke om det og for å bevisstgjøre, sa Sanner. Han viste til Manglerud skole i Oslo der elever er blitt trivselsledere for å bevisstgjøre skolebarna slik at de ser sitt ansvar for å forebygge og å gripe fatt i mobbing hvor og når det måtte skje. ■

– Det handler om å jobbe med hjertet!

Blå Kors ønsker et aktivt og nært samarbeid med næringslivet. Hånden er utstrakt til partnere som tar ansvar utover sin egen bedrifts virksomhet – med blikk for samfunnet rundt dem.

AV STEINAR GLIMSDAL

CORPORATE
SOCIAL
RESPONSIBILITY

På Blå Kors' hjemmeside står det følgende: «Vi ønsker at samarbeidet med Blå Kors skal skape verdier og utvikling for den enkelte bedrift. Derfor vil vi i den grad det er mulig skreddersy samarbeidet så dette passer inn i bedriftens CSR-strategi. For samarbeid skal gi begge veier. Et godt integrert samfunnsarbeid skaper stolthet og entusiasme i bedriften. De fleste ansatte ønsker å være del av noe større.» CSR er forkortelse for «Corporate Social Responsibility» og oversettes gjerne som «bedriftens samfunnsansvar».

THORSEN BIOVITAL ER BLANT BEDRIFTENE som har tatt Blå Kors' oppfordring til seg. De ble samarbeidspartnere med Blå Kors i år. Virksomheten, etablert i 1980, er en ledende leverandør til fot- og hudterapeuter samt frisører. Bedriften leverer også forbruksmateriell til hud-, spa- og helseinstitusjoner. Bedriften har et produktspekter med hele 6.000 forskjellige produkter. Tallet på antall kunder i form av salonger og institusjoner er også 6.000. Disse er spredd gjennom alle landsdeler. Omsetningen ligger på 40 millioner kroner årlig. Hovedkontoret ligger i Ås i Akershus.

FOKuset FOR SAMARBEIDET mellom Thorsen Biovital og Blå Kors er å gi barn og unge en tryggere oppvekst gjennom ulike forbyggende prosjekter som Barnas Stasjon og Home-Start Familiekontakten Blå Kors.

– Gjennom våre forhandlernetverk ønsker vi å vise vårt samfunnsansvar og gjennom produktkampanjer bygge kunnskap og engasjere salonger/klinikker og deres kunder til en innsats for sårbare

barn og unge, forklarer markedsdirektør i Thorsen Biovital, Knut Eirik Myhre (58). Han har fire års fartstid i bedriften.

SOM STYRELEDER for Mjåvann Arbeidstreningscenter i Kristiansand har Myhre i tillegg et godt kjennskap til Blå Kors. Tidligere har han også bidratt som styreleder for Blå Kors Posebyen Frivilligsentral, også det i Kristiansand.

– Det har vært inspirerende å bli kjent med Blå Kors Kristiansand gjennom flere år. Dette er en fantastisk gjeng med ansatte og tidgiver. En god energi, sier Myhre.

Det var daglig leder for Blå Kors Kristiansand, Arvid Solheim, som rekrutterte Knut Eirik Myhre inn som styreleder og tidgiver. De to har lik yrkesbakgrunn og fant raskt tonen.

– Blå Kors har potensiale på så mange områder. Det blir jeg stadig minnet om. Her er det bare å slippe kreativiteten løs, sier Knut Eirik Myhre.

– OGSÅ MJÅVANN ARBEIDSTRENINGSCENTER har opplevd en fin utvikling gjennom de siste år?

– Ja, det må vi si. Mjåvann har jobbet seg gjennom tøffe utfordringer de siste årene. Vi har etter hvert fått til en fruktbar integrering av arbeidet på senteret opp mot arbeidet som gjøres i Blå Kors Kristiansand. Sammen jobber vi nå med å utvide kompetansenivået på ulike felt, forteller Knut Eirik Myhre.

Han deler gjerne med oss det han ser som bærende Blå Kors-verdier:

– Det er viktig med en god økonomi i arbeidet, men vi må først og fremst ivareta enkeltmennesket oppe i det hele. Dette må vi minne hverandre om til stadighet. Alle mennesker har muligheter for endring og utvikling. Samarbeidet på tvers av tjenestetilbudene er noe av en suksessfaktor i Blå Kors, slik jeg ser det. Vi må dra sammen, ta vare på «gründerne» og heie initiativtakerne

fram. Alle må se og skjønne at andre kan ha stor nytte av akkurat det du holder på med.

– OGSÅ HAR DU MAKTET Å FYRE OPP din arbeidsgiver for disse verdiene?

– Ja, og det var ikke vanskelig. Thorsen Biovital har i flere år ønsket å gi litt av sitt overskudd tilbake til samfunnet, og det har vi besluttet skal skje gjennom arbeidet Blå Kors gjør for de aller svakeste. Blå Kors minner bedriften vår om gode menneskelige verdier – og slik blir bedriften enda bedre i stand til å formidle gode verdier utad. Ved siden av sitt gode faglige og økonomisk bærekraftige arbeid ønsker våre salong- og institusjonskunder å yte noe ekstra. Å bidra til at Blå Kors kan gjøre en bedre jobb er å yte noe ekstra som det er lett å formidle poenget med, sier Myhre.

MYHRE FORTELLER at en prosentandel av Thorsen Biovital sitt salg blir sendt til Blå Kors, og dermed til Blå Kors Barnas Stasjon og Home-Start Familiekontakten Blå Kors.

– Stadig flere av våre klinikk- og salongkunder motiveres til å ta del i samarbeidet sammen med oss, blant annet ved å ta i bruk det spennende markedsmateriellet som er utarbeidet – for å synliggjøre støtten og arbeidet i den enkelte klinikk/salong. På denne måten kan våre kunder motivere sine egne enkeltkunder til å bidra, forteller han.

– Da vi informerte de ansatte om samarbeidet med Blå Kors, merket jeg hvordan mine kolleger ble berørt. Alle kjenner noen som hører til i Blå Kors' målgrupper. Medarbeiderne hos oss er virkelig tent på dette her, og vi tenker langsiktig om saken. Dette er godt forankret i bedriften, sier markedsdirektøren, som runder av samtalen med denne solide konklusjonen for samarbeidsprosjektet og alle involverte parter:

– Det handler om å jobbe med hjertet! ■

thorsen biovital as

NRKs TV-aksjon er verdens største innsamlingsaksjon og har lang tradisjon i det norske samfunnet. Kirkens Nødhjelp og Kirkens Bymisjon er de som har fått inn mest penger. (Illustrasjonsfoto: TV-aksjonen NRK 2018)

1974-2018

Diakonale organisasjoner topper TV-aksjonsstatistikk

Organisasjoner med en kristen diakonal forankring gjør det godt i NRKs TV-aksjoner. Kirkens Nødhjelp og Kirkens Bymisjon er de som har samlet inn mest.

AV INGUNN MARIE RUUD/KPK

At en organisasjon har et tydelig kristelig grunnlag ser ikke ut til å skremme folk fra å gi penger til dem i dagens mer sekulære Norge. Resultatet etter årets TV-aksjon

«Mindre alene sammen» for Kirkens Bymisjon landet på hele 244.533.501 kroner. Ser vi på den historiske oversikten på Wikipedia over NRKs

i alt 45 aksjoner siden 1974 ser vi at det er Kirkens Nødhjelps aksjon i 2014 med tittelen «Vann forandrer alt» som har fått inn mest penger regnet i nominelle kroner (253 mil-

Stemningen var høy ved Blå Kors Lade Behandlingscenter i forkant av Blå Kors' TV-aksjon høsten 2008. Kristin Tømmervik flankeres i midten av Jan Elverum og Geir Gundersen, nåværende og daværende generalsekretær i Blå Kors. På bildet sees også (fra v): Per Håpnæs, Roald Hansen, Kari Sælebakke og Marit Meisingset. (Foto: Steinar Glimsdal)

lioner). Årets aksjon puster denne aksjonen i nakken og landet på en meget solid sølvplass.

– Det er utrolig rørende og vi er enormt takknemlige. I hver eneste by og bygd har store og små, unge og eldre stilt opp for å støtte det viktige arbeidet til Kirkens Bymisjon. Hver dør som er banket på, klem som er gitt, møte som er skapt og krone som er puttet på bøssea er helt uvurderlig, sier leder for TV-aksjonen Vibecke Østby til Kristelig Pressekontor.

ØSTBY HAR JOBBET MED TV-AKSJONEN

i åtte år, men kan ikke si noe om hvorvidt det at en organisasjon er kristelig eller har kirkelig navn bidrar til mer mobilisering.

– Men vi vet at kirker og tros-samfunn har en god tradisjon med å stille opp for TV-aksjonen hvert år. Landets menigheter stiller opp for TV-aksjonen år etter år uavhengig av hvilket formål det samles inn til. Det er vi veldig takknemlig for. Ofte samler flere menigheter inn kollekten på selve aksjonsdagen til inntekt for TV-aksjonen.

– Har dere opplevd at noen er negative til at en kristelig organisasjon har TV-aksjonen?

– Vi opplever at folk synes årets TV-aksjon er viktig og at mange har et stort hjerte for Kirkens Bymisjon. Oppdraget til Kirkens Bymisjon er å avdekke krenkelser

og urett, å gi hjelp, trøst og nærvær og lindre nød, og å identifisere og motvirke årsaker til at urett oppstår. Det er gode verdier vi alle kan samles om. Kirkens Bymisjons tiltak er for alle, og Kirkens Bymisjons medarbeidere representerer et stort mangfold – også når det gjelder livssyn, sier Østby.

I HUMAN-ETISK FORBUND (HEF) finner man også mange som er positive til Kirkens Bymisjons TV-aksjon.

– Mange av våre medlemmer har vært bøssebærere og vi har til og med medlemmer som er ansatt i Kirkens Bymisjon, forteller presesjef Jens Brun-Pedersen i HEF. Han tror at det for de fleste av HEFs medlemmer ikke vil være et problem å gi penger til denne aksjonen.

– Vi får stole på dem når de sier de skiller strengt mellom forkynnelse og humanitært arbeid blant de svakeste, og da er det lite problematisk for mange av oss, sier Brun-Pedersen.

DIAGONALE OG KIRKELIGE hjelpe- eller bistandsorganisasjoner har hatt TV-aksjonen til sammen ni ganger: **Kirkens Nødhjelp** fire ganger (1977, 1986, 2001, 2014), **Norsk Misjonsråd** (i dag NORME) én gang (1982), **Frelsesarméen** én gang (1995), **Blå Kors Norge** én gang (2008) og **Kirkens Bymisjon** to ganger (i 2004

sammen med **Rådet for psykisk helse** og i år).

Ser man på resultatene omregnet i 2017-kroner er det **Flyktningerådets** aksjon fra 1979 som ligger på topp. De 74 millionene som nordmenn ga i 1979 tilsvarer hele 294 millioner kroner i 2017-kroner. Her finner vi Kirkens Nødhjelps aksjon fra 2014 på en fjerde plass og deres 1977-aksjon samt NORMEs 1982-aksjon er også innenfor topp ti. ■

TV-aksjonen

- TV-aksjonen har blitt arrangert en søndag i oktober hvert år siden 1974.
- I år gikk TV-aksjonen av stabelen 21. oktober og inntektene gikk til Kirkens Bymisjon.
- TV-aksjonen NRK er verdens største innsamlingsaksjon og har lang tradisjon i det norske samfunnet.
- Hvert år besøker 100.000 bøssebærere Norges 2,3 millioner husstander.
- Siden oppstarten av TV-aksjonen i 1974, har det norske folk bidratt med mer enn 7,5 milliarder kroner.
- I TV-aksjonen for ti år siden gikk inntekten til Blå Kors. Da kom det inn 192 millioner kroner, til da tidenes tredje beste innsamlingsresultatet målt i nominelle kroner.

Kilde: nrk.no/tvaksjonen

FAKTA

NYE VISION SKATEPARK ÅPNET I KRISTIANSAND

Siste lørdag i september var det duket for fest i Vision Skatepark i Kristinasand. Rundt 400 besøkende kom for å feire Blå Kors Kristiansands gjenåpning av skateparken

Blå Kors Kristiansand overtok i januar 2018 driften av Vision Skatepark. Tilbudet var da lagt ned av forrige eier og parken stod i fare for å forsvinne helt.

Blå Kors Kristiansand så store muligheter for sitt arbeid med forebygging og for å skape gode relasjoner i et trygt og rusfritt miljø for barn og unge. De tok derfor ansvaret med å videreføre driften av skateparken.

- VI ØNSKER Å SKAPE ET GODT TILBUD for barn og unge som ikke har mulighet for å være med på andre aktiviteter. Vi tenker også på dem som ønsker noe annet enn de tradisjonelle idrettene. Vi skal bygge en opplevelsespark hvor barn og unge kan oppleve mestring, knytte gode relasjoner i trygge omgivelser, sier Andreas Widerøe, leder for Vision Skatepark.

DET VAR MYE POMP OG PRAKT under åpningen av skateparken. Tveit musikkorps spilte og ordfører Harald Furre klippet over den blå snora. Dermed kunne alle ønskes velkommen inn. Inne var det duket for taler og gaver. Senere serverte Blå Kors Kristiansand kake, kaffe, pølser og brus til alle som kom. Dagen ble en stor fest og Blå Kors fikk mange gratulasjoner og lykkeønskninger fra de besøkende.

Etter kakene og pølsene var det duket for en skikkelig skatesession hvor barna og ungdommen viste frem sine heftige tricks og svev. NRK Sørlandet var der og dekket begivenheten.

AKTIVITETSHUS MED CAFÉ og bursdagsrom står nå klart, og istandsetting av Vision Skatepark pågår videre utover vinteren:

– Vi er ikke ferdige med alt som skal inn her ennå, det dere ser her nå er bare begynnelsen på et fantastisk tilbud, sier Andreas Widerøe, og forteller videre at det skal bygges flere ramper og «opplevelser» i hallen. Blant annet skal det lages et spillrom, treningsrom, en konsertscene og et filmrom.

– Velkommen! Håper vi ser deg! avslutter Andreas.

Vision Skatepark holder åpent hver dag fra kl 16 på hverdager og fra kl 12 i helgene. Vision Skatepark kan følges på Facebook og Instagram! ■
P.S. Bildene fra åpningen av skateparken er tatt av fotograf Jørund Førelund Pedersen. På bildet øverst til høyre kan du se at ordfører Harald Furre fikk gode råd fra en av skaterne om hvordan bruke rullebrett.

40 ÅR PÅ SJØEN!

I år feirer de fantastiske Flekkerøy BK Sjøspeidere 40 år. I jubileumsåret er de rekordstore med 150 speidere og bortimot 30 voksne!

Speiderhuset på Kårholmen, fire seilbåter og 14 VG-joller, hele Flekkerøya og skjærgården rundt: Det er nok av plass og anledning til å boltre seg som speidere, lære seg ferdigheter og få en god følelse av mestring.

I begynnelsen av november ble det arrangert en jubileumsbasar i Flekkerøyhallen til inntekt for jubileumsspeiderne. Pengene herfra vil komme godt med dersom sjøspeiderne får ja fra Kristiansand kommune på søknaden om lov til å bygge nytt bryggeanlegg.

Bildene er fra basaren og de er knipset av Monita Skaali. ■

TRE GUTTER I BÅT: Marius Johansson, Lukas Kristoffersen, Sebastian Halvorsen er spente på hvem som vinner den fine hovegevinsten.

ÅRESALG: Rovere og speidere i full sving med trekning etter åresalget.

LODDBOD: Marit Guttormsen og Truls Elefsen holdt orden på loddboden.

Vi ønsker deg og dine en riktig god jul og et godt nytt 2019!

Hjertelig hilsen fra styremedlemmer, ansatte, og tidgivere i Blå Kors

BLÅ KORS NORGE
blakors.no

BLÅ KORS DIVISJON BEHANDLING

OPPLAND
Blå Kors Behandlingssenter Eina
blakorsost.no/eina

OSLO
Blå Kors Poliklinikk Oslo
blakorsost.no/oslo

Blå Kors Behandlingssenter Slemdal
blakorsost.no/slemdal

ROGALAND
Blå Kors Haugaland A-senter
haugaland-asenter.no

TELEMARK
Blå Kors Borgestadklinikken avd Skien
borgestadklinikken.no/skien

Blå Kors Borgestadklinikken avd Borgestad
borgestadklinikken.no/borgestad

TRØNDELAG
Blå Kors Lade Behandlingssenter
ladebs.no

VEST-AGDER
Blå Kors Loland Behandlingssenter
lolandsb.no

BLÅ KORS DIVISJON OPPLÆRING

BUSKERUD
StjerneGruppen Ringerike
stjernegruppen-ringerike.com

HORDALAND
Hop Kompetansesenter
hopkompetansesenter.no

Hop videregående skole
hopvgskole.no

OSLO
Rehabil
rehabil.no

TRØNDELAG
Aglo videregående skole
aglovgs.no

VEST-AGDER
Mjåvann Arbeidstreningssenter
mjats.no

Øvrebo videregående skole
ovrebo.vgs.no

ØSTFOLD
Jobbkonsulentene
blaakors.no/jobbkonsulentene

Seiersborg videregående skole
blaakors.no/seiersborg

BLÅ KORS DIVISJON BARN, OMSORG OG FRIVILLIGHET

AUST-AGDER
Blå Kors T5 Arendal
t5senteret.no

Blå Kors Bosenter Arendal
blakors.no

Blå Kors Steg for Steg Arendal
blakors.no/steg-for-steg

BUSKERUD
Blå Kors Barnas Stasjon Lier/Drammen
barnasstasjon.no/lier-og-drammen

Blå Kors Steg for Steg Drammen
blakors.no/steg-for-steg

HEDMARK
Blå Kors Barnas Stasjon Hamar
barnasstasjon.no/hamar

HORDALAND
Blå Kors Kompasset Bergen
kompasset.org/bergen

Blå Kors og Hvite Bånd Dagsenter
blakors.no/bergen

Blå Kors Bosenter Bergen
blakors.no/bosenter-bergen

Blå Kors Steg for Steg Bergen
blakors.no/steg-for-steg

MØRE OG ROMSDAL
Blå Kors Bosenter Ålesund
bosenter.net

OPPLAND
Blå Kors Kompasset Lillehammer
kompasset.org/lillehammer

Blå Kors Kafe Kampen
blakors.no

OSLO
Blå Kors Barnas Stasjon Oslo
barnasstasjon.no/oslo

Blå Kors Kompasset Oslo
kompasset.org/oslo

Home-Start Familiekontakten Blå Kors
blakors.no/homestart

Blå Kors Kontaktsenter Oslo
blakors.no/kontaktsenter

Blå Kors Bosenter Oslo
blakors.no/bosenter-oslo

Blå Kors Steg for Steg Oslo
blakors.no/steg-for-steg

ROGALAND
Blå Kors Kompasset Sandnes
kompasset.org/sandnes

TRØNDELAG
Aglo barne- og familiesenter
aglovgs.no

Blå Kors Barnas Stasjon Trondheim
barnasstasjon.no/trondheim

Blå Kors Kompasset Trondheim
kompasset.org/trondheim

TROMS
Blå Kors Kompasset Tromsø
kompasset.org/tromso

Blå Kors Bosenter Tromsø
blakors.no/bosenter-tromso

VEST-AGDER
Blå Kors Barnas Stasjon Kristiansand
barnasstasjon.no/kristiansand

Blå Kors Ferier
blakorsferier.no

Blå Kors Bo- og rehabiliteringssenter Vågsbygd
blakors.no/vagsbygd

Blå Kors Frivilligsentral Posebyen
blakorskrs.no

Blå Kors Posebyen Kulturskole
blakorskrs.no

Snakk om mobbing
snakkommobbing.no

Blå Kors Steg for Steg Kristiansand
blakors.no/steg-for-steg

VESTFOLD
Blå Kors Huset i Horten
blakors.no/horten

ØSTFOLD
Blå Kors Barnas Stasjon Fredrikstad
barnasstasjon.no/fredrikstad

Blå Kors Varmestua i Fredrikstad
blaakors.no/varmestua

Blå Kors Ilaveien Bosenter
blaakors.no/ilaveien-bosenter

Blå Kors Krise- og incestsenteret i Fredrikstad
blaakors.no/krisesenteret

Blå Kors Kulåssenteret
blaakors.no/kulaassenteret

Blå Kors Plankebyen Frivilligsentral
blaakors.no/frivilligsentral

Desembertoner

Nordeas julekonsert i Oslo domkirke

**Velkommen til gratis julekonserter i Oslo domkirke
fredag 14. desember kl. 17 og kl. 20**

Prinsesse Märtha Louise

Carola Häggkvist

Julie Bergan

Årets artister:

Prinsesse Märtha Louise (konferansier)

Carola Häggkvist

Julie Bergan

Nils Bech

No. 4

Kåre Nordstoga (domorganist)

Tine Thing Helseth

Talenter gjennom Norsk kulturskoleråd:

- Nordea-trompeterne 2018
- Follostrykerne og Follofeler

Kunstnerisk leder: Atle Halstensen

Nordea Norge

#Desembertoner

Oslo domkirke

Nordea

Dørene åpner 45 min. før forestillingene begynner. Det er ingen billetter eller forhåndsreservasjon av plasser.

I tilknytning til forestillingene samles det inn penger til et sosialt formål. I år går pengegaven til Blå Kors Barnas Stasjon.

**Les mer på
nordea.no/desembertoner**

MARTIN LUTHER

Martin Luther skrev julesalme for barn

På Martin Luthers tid fantes få julesalmer, og slett ingen for barn. Martin Luther (1483-1546) var glad i familien og barna sine. Han hadde selv en fin tenorstemme og han spilte både lutt og fløyte.

AV IVAR GJERDI

Hjemmet var preget av mye sang og musikk, og barna var med. Særlig var julen en stor og viktig høytid med leker og sang og musikk. Martin Luther fant etter hvert ut at det måtte skrives en julesang for barna. Han satte seg ned og i 1535 forelå «en barnesang til Kristi jul», en julesalme på 15 vers, senere oversatt til norsk av M. B. Landstad i 1855: «Fra himlen høyt jeg kommer her». Melodien er også av Luther.

DET FORTELLES AT DET VAR EN SPEIELL EPISODE som ga foranledningen til at Luther begynte å skrive. Hans kone spurte om han ville sette seg inn til veslegutten, Hans, slik at hun fikk ro til å arbeide. Gutten sovnet etter en tid. Og der ved vuggen, mens den lille sov fredfullt, fikk han inspirasjonen. Guds kjærlighet ble stor for ham. Han måtte tenke på sin himmelske Fars store omsorg for sine barn, at han sendte oss sin Sønn, Jesus Kristus, som et lite, hjelpeløst barn for å sone alle våre synder. Dette grep ham sterkt.

MAN HADDE IKKE JULETRE PÅ LUTHERS TID, men folk sang mens de gikk

omkring den tids julekrybbe. Slik feiret de julen også i Luthers hjem. Ellers hadde man julekrybber i koret i kirkene. Juleevangeliets hendelser ble dramatisert med Jesu fødsel, Josef og Maria, barnet i krybben og okse og esel. Til og med dyreforet var med. Og rundt krybben gikk barna og sang av hjertens lyst.

SÅ TILBAKE TIL BARNESALMEN til Kristi jul. I dag synes vi kanskje at den har et litt for voksent preg, og ikke så barnevennlig, men husk at den er skrevet for 480 år siden. Innholdet er sentralt, i tråd med julens budskap. Datidens barn forstod det nok.

Salmen finnes i Norsk salmebok, nr. 36, og her er fire av versene:

*Fra himlen høyt jeg kommer her
med hilsen både god og kjær,
det glade budskap om Guds fred,
det bringer deg til jorden ned.*

*Et lite barn er født på jord.
En utvalgt jomfru er hans mor.
Her ligger han så fin og kjær,
han deres fryd og frelse er.*

*Det er den Herre Krist, vår Gud,
som fra all nød frir dere ut.
Han er en frelser ved Guds Ånd
som løser alle syndens bånd.*

*Kom la oss vandre glad i sinn
med hyrdene til barnet inn,
Og knele der, med takk og bønn,
for ham som er Guds egen Sønn!*

*Denne salmen synges lite i dag.
Kanskje vi kunne pusse støv av både
tekst og melodi og syng med familien
Luther og Landstad? Finn den fram
i salmeboken, under «julesalmer»!*

*Vær lovet, Gud, som gaven god, din
egen Sønn oss sende lot!
Hør, gleden gjennom himlen går,
Guds engler hilser oss: Godt år!
(vers 11).*

Gledelig jul og godt nytt år! ■

Furene
Furene Industrieråd
6100 VOLDAL
Tlf. 70 07 48 50

Furnes Anlegg og TransportANS
Geilevika
6055 GODØYA
Tlf. 905 52 438

Drammen Auto 7 AS
Buskerudveien 117
3027 DRAMMEN
Tlf. 401 61 602

DRAMMEN VVS
Unelsrudlina 82
3039 DRAMMEN
Tlf. 917 58 000
www.drammenvvs.no

NMCU
NORSK MOTORCYCLE UNION
Skoggata 5, 1502 MOSS
Tlf. 908 37 374

Meny Stoa
Asblev 2
4848 ARENDAL
Tlf. 37 00 05 00

BEMA AS
BILDELER & UTSTYR
www.bema.no

avans
2. etg Dale Senter
6963 DALE I SUNNFJORD
Tlf. 476 77 900

Byggtjenester Sør-Gudbrandsdal AS
Bjørndalsvollen 1
2651 ØSTRE GAUSDAL
Tlf. 958 35 848

ANONYM STØTTE

Lerøy Alfheim AS
Skuteviksbodene 1-2
5035 BERGEN
Tlf. 55 30 39 00

Prima Sol
Byflatn 163
2385 BRUMUNDAL
Tlf. 917 03 165
www.primasol.no

Taxi Hedmark
03 650
Bestill enkelt din taxitaxi (1-4 pers) med vår nye app.
Besøk vår hjemmeside: www.taxi-hedmark.no

Dyrøy
Dyrøymat AS
Tverrveien 7
9311 BRØSTADBOTN
Tlf. 77 18 93 50
www.dyroymat.no

BLINK HUS
Sigdal
www.blinkhus-sigdal.no
Tlf. 32 71 14 90

ALKOHOLPROBLEMER
Privat behandling med individuelle opplegg

Ensomhet - Distress
Emosjonell ustabilitet
Angst personlig utvikling i gruppe
Kognitiv terapi for barn, ungdom og voksne
Kvinne og rusproblemer

KILDEVANGEN
Skole i Østland
Tlf. 61 16 20 00 www.kildevangen.no

Hammerfest Taxihus AS
Storgata 2, 9600 HAMMERFEST
Tlf. 78 41 12 34

Busser tilpasset rullestolbrukere!
Utstyr i våre busser: Sotete ruter,
Radio/stereopann, Air-vondition, Luksusstoler,
Tilhengerfeste og stor tilhenger.

Kontakt oss: 78 41 12 34 eller mail:
post@hammerfesttaxi.no

Skreddersydd innredning
til hjem, restaurant, kontor

JH INTERIØR
GODT HÅNDVERK - PERSONLIG PREG
Showrom: Industrigata 17
3414 Lierstranda - tel 32 24 25 40

jhinterior.no

SYSTEMVEGGER OG HIMLINGER
GLASSVEGGER OG FOLDEVEGGER
LYDREGULERING OG SOLSKJERMING

GHV
MONTASJE AS
www.ghv.no - 38 01 55 90

Mjondalshallen har følgende fasiliteter:

- Fotballhall (12000 m²) med kunstgress og 2 heiser (10000 m²) - 10000 m²
- Fotballhall (12000 m²) og 10000 m² med kunstgress, innebane, tennis, golf, skytting, badminton, bane og 10000 m² fotballhall (10000 m²)

Fotballhall og fotballhall med 10 fotballbaner, badminton, tennis og innebane
- også innebane, badminton, tennis og innebane, badminton, tennis og innebane
Badminton og innebane, badminton og innebane, badminton og innebane

www.mjondalshallen.no
post@mjondalshallen.no

Blå Kors Lade Behandlingscenter
bidrar til at rusproblemer mestres

www.korshuset.no

Eina Almenning
Einavegen 1942, 2843 EINA
Tlf. 61 15 94 50 - www.einaalmenning.no

- Vinduer - Dører - Porter - Trelost - Gulv
- Tak innvendig og utvendig - Badstuer

Phoenix Haga
Rusbehandling nytter!
www.phoenixhaga.no - Tlf. 69 89 82 50

KROON MASKIN AS
Skrautvålsvegen 65
2900 FAGERNES
Tlf. 917 84 700 - www.kroonmaskin.no

SOLLI SYKEHUS
Solli DPS
Osvegen 15, 5227 NESTTUN
Tlf. 55 11 82 00
www.sollidps.no

BRATTLI BYGG
Alt innen bygg og reparasjoner

ANDERS WOIE
Snekker og daglig leder
Tjorø 85
4687 Grimsdal
Tlf. 90768447
andbette@gmail.com
www.brattlibygg.no

Tromsø kommune
Sosialmedisinsk senter
Søndre Tollbodgt. 7, 9008 TROMSØ
Tlf. 77 79 04 00

Ørje Dekk og Motorservice Storgata 84 1870 ØRJE Tlf. 69 81 10 49	Kåre på kaia Lundbygga 9350 SJØVEGAN Tlf. 950 69 571	Lien's Konditori Frolandssenteret 2 4820 FROLAND Tlf. 37 03 85 97	Braa & Sørvåg Bygg AS Tillerbruvegen 76 7092 TILLER Tlf. 72 89 45 40	Stiftelsen Fredheim Baldisholvegen 85 2350 NESPAHEDMARKEN Tlf. 62 34 98 50	A W Karlsen AS Våleveien 29 3083 HOLMESTRAND Tlf. 33 05 18 31
SINTEF MOLAB Halvor Heyerdahls vei 50 8626 MO I RANA Tlf. 404 84 100	Ing. H. Asmyhr A.S Hvamsvingen 10 2013 SKJETTEN Tlf. 64 83 45 50	Joker Skaiaa Ivelandsveien 138 4724 IVELAND Tlf. 37 96 21 76	Kokkens Mat AS Bårnakkveien 1 A 9406 HARSTAD Tlf. 77 06 44 48	Skalleberg Graveservice Gokstadryggen 17 3217 SANDEFJORD Tlf. 942 99 420	Tannlegene Nesbru Senter Fekjan 11 A 1394 NESBRU Tlf. 67 20 47 00
Palmberg Takst AS Rosenkrantzgata 61 3018 DRAMMEN Tlf. 900 94 794	Kystregnskap DA Kobbevegen 5 9100 KVALØYSLETTA Tlf. 77 65 32 00	Tromsnesvegen 79 2634 FÅVANG Tlf. 61 28 01 00	Lie Handelsgartneri Lie Nordre 1781 HALDEN Tlf. 69 18 00 20	iTIDE økonomi as Tromsø Ringvegen 71 9018 TROMSØ Tlf. 906 15 884	Joker Vallset Skallervegen 2 2330 VALLSET Tlf. 62 58 72 01
HODNE BYGG Magnus Barfotsvei 7 4633 KRISTIANSANDS Tlf. 952 45 000 www.hodnebygg.no	Sund Nils Boktrykkeri AS Fjellvegen 1 A 5532 HAUGESUND Tlf. 52 70 33 70	Snekker Knut E. Bottolfs Haugerud 3536 NØRESUND Tlf. 416 07 546	Fossli AS Nordbygda 7633 FRØSTA Tlf. 74 80 84 00	Varmestua Sarpsborg Enggata 21 1721 SARPSBORG Tlf. 69 14 98 00	KontorDesign as Heggelia 9326 BARDUFOSSE Tlf. 77 83 24 00
SYKEHUSET ØSTFOLD Sykehuset Østfold HF Klinikk for psykisk helsevern Avdeling for barne- og ungdomspsykiatri og barnehabilitering 1714 GRÅLUM - Tlf. 69 86 00 00 - www.sykehuset-ostfold.no			spider 9024 TOMASJORD Tlf. 77 60 62 60 post@spider.no www.spider.no - Automasjon - Elektro - Svakstrøm - Alarm - Kameraovervåkning - Velferdsteknologi - Brann/Nødlys - Adgangskontroll		Kiwi Beisland Kirkegaten 1 4836 ARENDAL Tlf. 37 02 24 55
			PEAB Eiendomsutvikling Nord AS Hjalmar Johansensgate 25 9007 TROMSØ Tlf. 77 66 10 30		Bakkan Wahl Valnesveien 36 7165 OKSVOLL Tlf. 906 06 900
KAN DET VÆRE PSYKOSE? TIPS gir råd og hjelp når du selv eller dine nærmeste har tegn på alvorlig psykisk lidelse TIPS 51 51 59 59 tips-info.com SØK HJEMP SÅ RASKT SOM MULIG. DA ER SJANSEN STØRST FOR Å BLI FRISK					
 Tverrfaglig spesialisert rus- og avhengighetsbehandling i et familie- og generasjonsperspektiv www.borgestadklinikken.no					
Øvrebo Videregående Skole 4715 ØVREBO Tlf. 38 15 27 77 - E-post: pov@ovrebo.vgs.no www.ovrebo.vgs.no					
Vestre Viken HF Helse Sør-Øst - Klinikk for psykisk helse og rus Erik Børresensalle 11-14, 3015 DRAMMEN Tlf. 03 525 - www.vestreviken.no					

- Dårlig dekning av de ideelles historiske pensjonskostnader

Regjeringen legger i statsbudsjettet for 2019 inn midler som skal dekke pensjonskostnader for ideelle virksomheter som har levert lovpålagte spesialisthelsetjenester.

AV ANDERS BLIXHAVN TEKST OG FOTO

– Regjeringens opplegg for kompensasjon for de historiske pensjonskostnadene er langt fra gode nok. Dette truer selve driftsgrunnlaget for ideelle velferdsleverandører i Norge. Budsjettet for 2018 ble et gjennombrudd for de ideelle aktørene og et stort skritt i riktig retning, sier Jan Elverum, generalsekretær i Blå Kors Norge.

– Dessverre svarer ikke regjeringen ut det som var forventet i deres forslag til 2019-budsjett. Regjeringen skal ha ros for viljen til å gjøre noe, men da må de få på plass en fullverdig løsning.

I april 2015 ble det oppnevnt et ekspertutvalg ledet av Jon M. Hippe som fikk i oppdrag å utrede grunnlaget for en eventuell statlig dekning av ideelle organisasjoners historiske pensjonskostnader. Dette var et arbeid som Blå Kors hadde jobbet for i lang tid allerede.

– **IDEELLE AKTØRER ER TIDLIGERE BLITT PÅLAGT** å ha samme pensjonsordning som det offentlige når de har levert lovpålagte helse- og sosialtjenester på oppdrag fra staten. Den regningen er det de ideelle som har tatt uten noen form for kompensasjon. Slik skal det jo ikke være, sier Elverum.

Hippe-utvalget la fram sin innstilling for Kulturdepartementet i august i 2016. Dette dannet grunnlag for departementets høring: NOU 2016: 12 «Ideell opprydding — Statlig dekning av ideelle organisasjoners historiske pensjonskostnader».

– **DET ER POSITIVT AT REGJERINGEN ER ENIG** i at ideelle skal kompenseres for sine utgifter. Hippe-utvalget beregnet det til en årlig kostnad for staten på 120 millioner kroner, men regjeringen bevilger bare 42 millioner kroner. Det skyldes

Generalsekretær Jan Elverum (til høyre) var på plass i Stortinget da regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019 ble lagt fram.

blant annet at det kun er opparbeidede pensjonsforpliktelser fram til 01.01.2010 som tas med i grunnlaget. Store pensjonsforpliktelser faller dermed utenom ordningen, sier Elverum. ■

- Mye gjenstår i opptrappingsplanen for rusfeltet

Regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet skal kulminere i 2020. Opptrappingen innebærer at bevilgningene alt i alt skal øke med 2,4 milliarder kroner. I neste års statsbudsjett må det bevilges nær 600 millioner kroner for å nå målet.

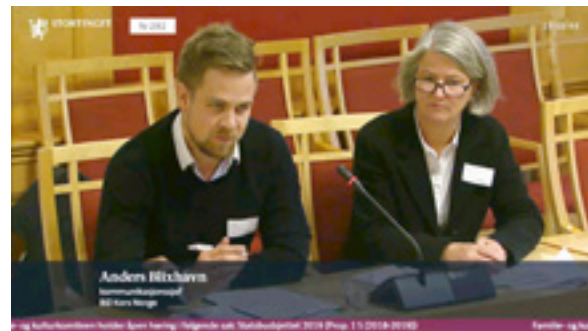
AV STEINAR GLIMSDAL

– Det er bred enighet om at kommunene er det svakeste leddet i oppfølgingen av rusavhengige som er i behandling. Når regjeringen velger å bruke 281 millioner på å øke de frie midlene til kommunene, i stedet for å øremerke, betyr det at man ikke tar grep for å sikre ruspasientene nødvendige helsetjenester, sier Jan Elverum, generalsekretær i Blå Kors Norge. Han peker på at mens det er tatt grep for å bedre kvaliteten på rusbehandling i spesialisthelsetjenesten, er det for store kommunale forskjeller og for tilfeldig hva slags tilbud ruspasientene får i kommunene.

– **EN VELLYKKET BEHANDLING** i spesialisthelsetjenesten kan ende med tilbakefall om pasienten skrives ut til en kommune som ikke sørger for nødvendige oppfølgingstjenester. Dette skaper svingdørspasienter. Den største kostnaden for dette er det dessverre ruspasienten som tar, sier Elverum.

Jan Elverum håper at Stortinget sørger for at opptrappingsplanen blir gjennomført slik som lovet.

– Vi er bekymret for tempoet i opptrappingen, og lurar på om målet faktisk vil bli innfridd. Blå Kors

Blå Kors har deltatt i flere høringer i Stortinget i forbindelse med framlegget av statsbudsjett for 2019. Her er det kommunikasjonssjef Anders Blixhavn og nasjonal leder for Barnas Stasjon, Benita Christensen, i møte med Stortingets familie- og kulturkomite. (Skjermfoto: Stortinget.no)

vil jobbe hardt for at intensjonen med opptrappingsplanen følges bedre opp når det endelige budsjettet blir vedtatt, sier Elverum, som ikke tror at regjeringens forslag blir det endelige resultatet. ■

Når gaming blir et problem i familien

Blå Kors Poliklinikk Oslo har lenge ønsket et tilbud for ungdom og familier som opplever at gaming er blitt problematisk på en eller annen måte. Med støtte fra Extrastiftelsen har tilbudet SPILL SUNT blitt virkelighet.

AV STEINAR GLIMSDAL TEKST OG FOTO

– Vi ønsker å benytte vår kompetanse på spill og behandling inn i et tilbud rettet spesifikt mot ungdom og unge voksne, understreker klinikkssjef Ailin Strømsholm ved Blå Kors Poliklinikk.

GAMING ER FOR MANGE EN HOBBY som gir glede, sosial tilhørighet og læring. De aller fleste som spiller klarer fint å balansere spillingen med andre, og viktigere, ting i livet. Noen får like fullt et problematisk forhold til gaming.

– Noen ganger opplever ungdommen selv gamingen sin som problematisk, og i andre tilfeller kan det være familien rundt som kjenner problemene på kroppen. I slike tilfeller blir det ofte vanskelig for ungdommen og familien å prate om vanskene på en god måte, sier psykolog og prosjektleder Malin Wuttudal.

– Gjennom SPILL SUNT tilbyr vi samtaler for ungdom mellom 16 og 21 år og de berørte familie-medlemmene. Vi tenker at vansker alltid oppstår og finnes i en kontekst, og vil derfor ha et tilbud hvor alle i familien kan henvende seg. Tilbudet er gratis, og man trenger ikke henvisning, forteller hun.

- NÅR BLIR GAMING PROBLEMATISK?

– Generelt kan vi si at gaming blir problematisk hvis det går utover andre aktiviteter man gjerne vil gjøre, eller hvis gaming blir eneste måte å kjenne glede og sosial tilhørighet på. Det vil være ulike grunner til at det blir problematisk for den enkelte, men ofte er situasjonen sammensatt, og handler om mer enn selve spillingen. På et eller annet vis handler det som regel om at det er noe annet i livet som kjennes kjipt eller vanskelig.

- HVORDAN KAN SAMTALER HJELPE?

– Møtene med ungdommen og familien vil handle om å utforske hvordan og hvorfor gaming har blitt problematisk, og å finne ut

Malin Wuttudal, psykolog og prosjektleder startet opp tilbudet SPILL SUNT i mai i år.

hva hver enkelt trenger støtte til. For ungdommen kan samtaler handle om å finne en balanse mellom gaming og resten av hverdagen, og om hvordan de kan få det bedre i livet generelt. For familien kan det handle om råd om gaming og hjelp til å prate sammen på en hensiktsmessig måte, slik at de kan få det bedre som familie.

- HVA HÅPER DU Å OPPNÅ VED PROSJEKTET?

– Jeg ønsker at ungdom og familierne raskt får hjelp når gaming blir problematisk, slik at vi kan bidra til å støtte samholdet i de nære relasjonene rundt ungdommen, forebygge ytterligere utenforskap og frafall fra skole og jobb. Vi ønsker at tilbudet skal hjelpe ungdommen og familiene med å finne en balanse i livet som de trives med, sier Malin Wuttudal.

Hun understreker at det bare er å ta kontakt hvis du selv eller noen du kjenner har et problematisk forhold til gaming:

– Så finner vi sammen hvordan vi kan samarbeide for at du kan få det bedre, avrunder hun.

Kontaktinformasjon om SPILL SUNT finnes på blakors.no/spill-sunt. ■

Regjeringen vil endre sprøyteromsloven

Regjeringen foreslår å åpne for at flere narkotiske stoffer enn heroin skal kunne injiseres på sprøyterom. Det foreslås også at personer som bruker sprøyterommet skal kunne gis opplæring i å inhalere stoffet.

– Behandlingen av personer med de alvorligste rusproblemene er blant de største sosiale ulikhetene vi har i landet vårt. Vi må gjøre enda mer for å begrense skader, redde liv og sikre verdighet for personer som er rusavhengige, sier helseminister Bent Høie i en pressemelding.

Regjeringen har i statsråd i høst fremmet et lovforslag for Stortinget om endringer i sprøyteromsloven. I dag er det bare lov å injisere heroin på sprøyterommet. Nå foreslår regjeringen å utvide dette til også å gjelde andre narkotiske stoffer som injiseres og gir fare for overdose.

Regjeringen viser til endringer i bruken av illegale rusmidler, blant annet øker bruken av amfetamin/metamfetamin. Mange bruker også flere ulike stoffer og medikamenter, ofte i kombinasjon.

– Det er viktig at også de som bruker andre stoffer enn heroin får en trygg plass å injisere. Målet er å redusere antall overdoser og faren for smitte og infeksjoner, sier Høie.

I tillegg til å åpne for injisering av andre illegale rusmidler enn heroin, foreslås det også at personer som bruker sprøyterommet skal kunne gis opplæring i å inhalere stoffet. Inhalering er langt mindre helse-skadelig enn injisering. Faren for overdose reduseres til et minimum. Personalet i sprøyterom skal kunne gi opplæring i inhalering, og brukerne skal kunne prøve inhalering i sprøyterommet.

Regjeringen foreslår også å endre begrepsbruken i loven og forskriften fra «sprøyterom/sprøyteromsordning» til «brukerrom/brukerromsordning». (Rusfri) ■

Ny podcast om utenforskap søker din historie

- Tiden er kommet for avstigmatisering av å være utenfor i vårt samfunn. Folk flest trenger å få nyansert sitt syn på utenforskap, få ny kunnskap.

AV STEINAR GLIMSDAL TEKST OG FOTO

Journalist og radioprodusent Synva Hjørnevik er denne høsten i gang med å lage en ny podcastserie, «Utafor». Her skal det utforskes nærmere på hva det er som definerer hvorvidt man er «innafor» eller «utafor» i samfunnet, hvorfor disse temaene fortsatt er tabubelagte, og hvordan samfunnet i større grad kan forebygge utenforskap. Blå Kors er Hjørneviks hovedsamarbeidspartner.

- DETTE ER VI MED PÅ, for i Blå Kors ønsker vi å være innovative i forhold til mediebruk, sier en entusiastisk divisjonsdirektør i Blå Kors, **Janka Holstad.** – Gjennom vårt forebyggende arbeid og gjennom vårt mangfoldige hjelpearbeid får vi daglige påminnelser om hvor underkommunisert utenforskapet er i samfunnet, sier Holstad.

PODCASTSERIEN «UTAfor» har som mål å speile ulike typer utenforskap, og å gi ny innsikt, kunnskap og forståelse for andre menneskers livssituasjoner.

– For at podcasten skal få den gjennomslagskraften som vi ønsker, er vi helt avhengige av å møte mennesker som har lyst til å gi lytterne et reelt innblikk i sin hverdag og sin historie, sier Synva Hjørnevik.

Hun lister opp en beskrivelse av hvem en ser etter og hva slags temaer og historier en ønsker å belyse gjennom «Utafor»:

- VI HAR TENKT Å LAGE ÅTTE EPISODER med åtte ulike typer utenforskap: Spilleavhengighet (gaming/gambling), Alkoholmisbruk, Fattigdom, Psykisk/fysisk vold i nære relasjoner, Graviditet knyttet til rusavhengighet, Hjemløshet, Misbruk av anabole steroider og Diskriminering i arbeidslivet som følge av etnisk opprinnelse eller fengselsopphold.

Synva Hjørnevik forteller at de som blir med i podcasten kan

Journalist og radioprodusent Synva Hjørnevik (til v) er i gang med podcastserien «Utafor» sammen med divisjonsdirektør Janka Holstad som er Blå Kors' hovedkontakt inn i samarbeidet.

være anonyme, får tett oppfølging før, under og etter innspilling, møtes av trygge og tydelige rammer, kan til enhver tid trekke seg fra prosjektet og kan være med og bestemme hva som skal være med til slutt i prosessen.

- HVA SLAGS DELTAKERE SER DERE ETTER?

– Vi ser etter forskjellige typer mennesker som kan tilføre tematikken noe nytt. Vi håper å kunne presentere et bredt spekter når det gjelder alder, kjønn, etnisitet, inntekt og status. De som blir med må samtidig ha et ønske om å dele av seg selv foran en båndopptaker og gi oss tilgang til noe av det aller vanskeligste i livet, svarer produsent Synva Hjørnevik.

Hun håper, ved hjelp av Blå Kors' nettverk, å finne mennesker

som er forholdsvis verbale, og som har mulighet til å gi tilgang til venner og familie som også er berørt av tematikken.

DEN ENKELTE DELTAKER VIL HA ET «PROSJEKT» i løpet av sin episode, noe de ønsker å mestre eller gjennomføre. Tanken er at lytteren skal få delta på denne reisen og følge den indre fremdriften. Eksempler på prosjekt kan være det å søke jobb, fortelle om sin situasjon til noen som ikke vet om det på forhånd, oppsøke nye sosiale settinger, lære noe en ikke kan.

Hvis du selv har opplevd – eller kjenner noen som er berørt – av utenforskap, og som har lyst til å gi et innblikk i dette, ta kontakt på e-post:

synva.hjornevik@blakors.no eller telefon 416 98 509. ■

Samtale før filmstart: ved bordet sitter (fra v): Anne Bitsch, Camilla Strøm Henriksen og Mette Norman.

Filmen «Føniks» engasjerer

Den norske filmen «Føniks» hadde premiere 12. oktober og er blitt møtt av høye terningkast av anmelderne.

AV STEINAR GLIMSDAL TEKST OG FOTO

Filmen handler om Jill og lillebroren som bor sammen med sin ustabile mor. Jill gjør sitt beste for å ta vare på den lille familien. Når faren melder et av sine sjeldne besøk, oppstår stor glede og forventning. Men familien rammes av en tragedie og i sjokk over det som har skjedd, holder Jill det skjult.

Medvirkende skuespillere er: **Maria Bonnevie, Ylva Bjørkaas Thedin, Sverrir Gudnason, Casper Falck-Løvås, Kjersti Botn Sandal, Nils Vogt og Renate Reinsve.**

I SAMARBEID MED PRODUSENTEN Euforia film har Blå Kors Kompasset, med sine avdelinger i Tromsø, Trondheim, Lillehammer, Oslo, Sandnes og Bergen, invitert til spesialvisninger av «Føniks» i oktober.

På spesialvisningen 17. oktober på Saga kino i Oslo var det samtale før filmen under ledelse av familierapeut **Mette Norman** fra Blå Kors Kompasset med regissør og manusforfatter **Camilla Strøm Henriksen**

og forfatter og forsker **Anne Bitsch.** Bitsch ga i fjor ut boken «Går du nå, er du ikke lenger min datter» hvor hun skildrer sin egen oppvekst, preget av rusmisbruk og psykisk lidelse.

Ved spesialvisningen på Vika kino i Oslo to uker senere var det en kort innledning ved Strøm Henriksen, og i etterkant av filmen en samtale ledet av Mette Norman mellom regissøren og skuespillere og standupkomikere **Else Kåss Furuseth.**

SPILLEFILMKONSULENTEN i Norsk film-institutt har begrunnet sin støtte til «Føniks» slik:

«Dette er et originalskrevet og medrivende manus skrevet av regissøren selv. Hun har utviklet en sterk, troverdig og nyansert hovedkarakter, Jill, som innehar både driv og vilje. I filmen setter Strøm Henriksen fokus på barn som opplever omsorgssvikt, deres evne til å finne styrke og strategier i dette – et sterkt og viktig tema.»

Camilla Strøm Henriksen har sin debut som filmregissør med «Føniks». ■

Nye i ledelsen ved Blå Kors Borgestadsklinikken

Styret for Blå Kors Divisjon Behandling har ansatt Bjørn Gunnar Vådal (41) som ny direktør for Blå Kors Borgestadsklinikken.

Bjørn Gunnar Vådal er utdannet psykiatrisk sykepleier og har en bachelor i helseledelse fra BI. Han er også videreutdannet i veiledning og coaching.

Vådal kommer til Borgestadsklinikken fra stilling som enhetsleder i Bufetat og har tidligere arbeidet som enhetsleder i akuttpsykiatrien ved Sykehuset Telemark.

Bjørn Gunnar Vådal sier han har takket ja til noe som ser ut som en spennende og utfordrende stilling. Vådal fremhever Borgestadsklinikken kompetanse og sier han ser fram til å være med i videreutvikling av klinikken. Han begynner i jobben som direktør i desember.

Borgestadsklinikken består i dag av to avdelinger i Skien med 64 døgnplasser innen rusbehandling. Her er også poliklinikk og kompetansesenter. Klinikken har rundt 250 ansatte.

Det meldes samtidig at Tove Mathisen er ansatt som ny fagsjef ved Blå Kors Borgestadsklinikken fra våren 2019. Tove Mathisen konstitueres i stillingen fra 1. januar da nåværende fagsjef Guro Brekke går ut i spesialistpermisjon i fire måneder før hun etter eget ønske kommer tilbake til klinisk hverdag og arbeid som psykologspesialist i familieenheten ved Borgestadsklinikken.

Tove er psykologspesialist og har sin utdannelse fra Universitetet i Oslo. Hun har bred erfaring fra rusfeltet og det psykiske helsefeltet. Hun har blant annet jobbet i akuttpsykiatrien på Ullevål sykehus, på Aline sped- og småbarnsenter, og hun har vært leder for døgnavdeling TSB ved Kirkens Bymisjon A-Senteret i Oslo. Hun har spesialitet i klinisk voksen psykiatri og har en treårig gruppeterapiutdanning.

Tove Mathisen har vært del av fagstaben ved Borgestadsklinikken siden mars 2017. (Rusfri)

Tove Mathisen

Bjørn Gunnar Vådal

Barn i faresonen

 Suldal kommune suldal.kommune.no	 MARNARDAL KOMMUNE marnardal.kommune.no	 Vestnes kommune vestnes.kommune.no	 Hvaler kommune hvaler.kommune.no	 Krødsherad kommune krodsherad.kommune.no	 KLEPPE KOMMUNE Barneverntjenesten klepp.kommune.no
 Randaberg kommune Barnevernet randaberg.kommune.no	 Stange kommune stange.kommune.no	 Lillesand kommune lillesand.kommune.no	 Aurland kommune aurland.kommune.no		
 HOLE kommune hole.kommune.no	 Psykisk helse- og rusarbeid Engene 50 3015 Drammen Tlf. 32 04 67 00		 Nordre Land kommune avd. for psykisk helse nordre-land.kommune.no		
 Nord-Aurdal kommune Psykisk Helse nord-aurdal.kommune.no	 ARENDA KOMMUNE Psyk. helse og rus, Adm. arendal.kommune.no	 LUNNER KOMMUNE lunner.kommune.no	 GJØVIK KOMMUNE gjovik.kommune.no		
 RÆLINGEN KOMMUNE Barneverntjenesten ralingen.kommune.no					

Kvæfjord Opplevelse og Avlastning AS

www.humananorge.no

Christensen Teppe & Tapet Håndverk AS Tollbug 16 A, 3044 DRAMMEN Tlf. 32 83 20 74 - www.ctth.no	Helse Førde Psykiatrisk Klinikkk Tronvik 6995 KYRKJEBØ Tlf. 57 71 43 10	REHABILITERINGSSENTERET STIFTELSEN DOKKA GÅRD 807 ØMSØRG VÅRRE ØVINGFISER www.dokkagaard.no
 Trønder bilten et nytt verksted? www.bosch.no	Stiftelsen Finnmarkskollektivet Langfjordveien 1465, 9545 LANGFJORDBOTN Tlf. 78 44 45 30 - www.finnmarkskollektivet.no	 SYKEHUSET TELEMARK Avdeling for barn og unges psykiske helse - ABUP Ulefossveien, 3710 SKIEN Tlf. 35 00 29 70
 Firing & Thorsen AS Nedrevei 8, 3183 HORTEN Tlf. 33 03 54 70 - www.firing-thorsen.no	Sigma Nord AS Fjellaldsveien 349, 9441 FJELLDAL Tlf. 76 93 60 00	Holmestrand Fjellsprenging AS Lørdalsv 19 A, 3092 SUNDBYFOSS Tlf. 977 70 798
 JIB SERVICE AS Tlf. 47 63 33 85	Helgelandssykehuset Mo i Rana Sjøforsgata 36, 8613 Mo i Rana Tlf. 75 12 51 00	 DRAMMEN KJØLL OG FRYSS AS KULDEENTREPRENØR Drammen: Tlf. 32 83 16 88 • www.dkf.no Avd. Kongsberg: Tlf. 32 76 43 00 • magne@dkf.no
REMA 1000 Rema 1000 Lierstranda Lierstranda 93, 3414 LIERSTRANDA Tlf. 32 84 94 90	Elvebredden kompetansesenter Kastellvegen 19, 2080 EIDSVOLL Tlf. 63 95 65 00 www.elvebreddenkompetansesenter.no	 REMIKS - en viktig brikke i ALL avfallsbehandling 9275 TROMSØ - Tlf. 77 60 19 00 - www.remiks.no
Nordlandsklinikken Buveien 75, 8520 ANKENES Tlf. 76 96 56 20	Christensen Teppe & Tapet Håndverk AS Tollbug 16 A, 3044 DRAMMEN Tlf. 32 83 20 74 - www.ctth.no	 ISO energi BEST PÅ BLÅEISOLERING isoenergi.no • 97 76 90 35
 HELSE BERGEN Haukeland universitetssjukehus Divisjon psykisk helsevern Jonas Liesvei 65, 5021 BERGEN Tlf. 05 300 - www.helse-bergen.no	Helse Møre og Romsdal HF Ålesund behandlingssenter Vestmoa 27, 6018 ÅLESUND Tlf. 70 10 50 00	BLAA FARVEVÆRKET www.blaa.no Koboltveien 11, 3340 AMOT - Tlf. 32 77 88 00
Guri Kunna videregående skole Skolegata 14, 7240 HITRA Tlf. 74 17 43 00 - www.gurikunna.vgs.no	 Kongsbakken videregående skole Skoleg 16, 9008 TROMSØ Tlf. 77 64 73 00 www.kongsbakken.vgs.no	 BILSKADESENTERET AS www.bilskadesenteret-as.no Skade- og reparasjon på alle bilmerker
ALL-regnskapservice AS Strandgt. 3, 1724 SARPSBORG Tlf. 69 14 84 25 - www.all-regnskap.no	 MALNES OG ENDRESEN A.S. Lyngbakken 5, 3736 SKIEN - Tlf. 23 24 57 00	Eggen Gartneri Storgt 42, 1850 MYSEN Tlf. 922 05 082 Kjøp direkte fra produsent - det lønner seg!
Rus-Nett Rogaland Bergelandsgata 40 B, 4012 STAVANGER Tlf. 51 51 06 40 - rog-rus@online.no www.arbef.no	 Joker Eidsfjord - Sortland Eidsfjordveien 311, 8415 SORTLAND Tlf. 954 13 261	 Bjørliheimen Hotell og Møtesenter AS 2659 Bjørli Tlf. 61 24 55 61 e-post: slanen@bjorliheimen.no
 KNUT LANGAAS AS Bromsveien 23, 3183 HORTEN Tlf. 33 04 59 87 - www.knutlangaas.no	MODUMBAD - en kilde til liv Badeveien 287, 3370 VIKERSUND Tlf. 32 74 97 00, www.modum-bad.no	grafisk media Vi digitaliserer dine gamle filmer Tlf. 61 13 22 00 post@grafiskmedia.no
 NY MULIGHET - NY START - NY SJANSE...	 LINDRUP MARTINSEN Seminarbakken 6, 9008 TROMSØ Tlf. 77 60 37 00 - www.lindrupmartinsen.no	VIC Kjemprud Nedre Storgate 9, 3015 DRAMMEN Tlf. 32 83 29 45

KRONIKK

Unge mennesker i en sårbar livssituasjon i Afrika trenger ikke økt tilgang til alkohol men bedre livsvilkår.

RUNE HJALMAR ESPELAND er programansvarlig internasjonalt i Blå Kors Norge. Artikkelen er skrevet i samarbeid med **Mathias Tømmervold** som har levert en mastergrad om ungdom, rus og psykiske lidelser i Malawi.

Ungdom, rus og psykisk helse i Afrika

Den psykiske helsen til Afrikas voksende unge befolkning er av stor økonomisk og sosial betydning. Likevel er unges psykiske lidelser og rusbruk en glemt epidemi med lav status hos nasjonale myndigheter og bistandsbransjen.

AV **RUNE HJALMAR ESPELAND**

– Jeg skapte mye trøbbel rundt her. Mer enn du kan forestille deg. Den eneste medisinen som passet for meg var å legges i jern.

Sitatet kommer fra Robert som er en ung malawisk mann som ble satt i jern av sin familie som et resultat av sin psykiske lidelse. Familien til Robert argumenterte for at det var den unge mannens bruk av rusmidler og den etterfølgende voldelige oppførselen, som førte til valget om å lenke ham til et tre ved et av familiehuse i landsbyen. Å bli lenket, bortjemt eller utstøtt er en skjebne mange unge med alvorlige psykiske lidelser i Afrika opplever.

UNGE ER EN I KRITISK LIVSFASE for utviklingen av psykiske lidelser. Fattigdom, krigføring og sykdom

er risikofaktorer for barn og unges psykiske helse i Afrika sør for Sahara. Det er store mørketall for hvor stort omfanget er siden det finnes lite systematisk forskning på barns og unges psykiske helse i regionen. WHO's moderate anslag er at 14 prosent av alle unge her har en form for psykisk lidelse. Depresjon og angst er de vanligste. Væpnede konflikter øker risikoen for en rekke lidelser i en rekke land. I en studie utført i Sør-Sudan, fant forskerne at 75 prosent av barna lider av posttraumatisk stresslidelse. Bruk av sterke rusmidler er også svært utbredt blant unge som deltar i væpnede konflikter.

RUS OG PSYKISKE LIDELSER er de viktigste risikofaktorene for uførhet og tidlig død blant ungdom

(10-19 år) og unge voksne (20-44 år) i Afrika, ifølge Norads rapport fra 2014 om psykisk helse som global utfordring og WHO's globale statusrapport om alkohol og helse fra i år. Selvmord er den nest viktigste dødsårsaken for unge mennesker. En studie fant at 12 prosent av barna som var foreldreløse med AIDS på den ugandiske landsbygda, hadde selvmordstanker. Det er sterk forbindelse mellom psykiske lidelser og tidlig død uansett dødsårsak – selv når man utelater selvmord. Det må også sees i lys av at alkoholbruk er den viktigste risikofaktoren for tidlig død blant unge mennesker i Afrika.

I VÅRT FORSKNINGS- OG FOREBYGGINGSARBEID har vi sett hvordan mange unge i en rekke afrikan-

ske land havner i en ond sirkel med sykdom, psykiske lidelser og rusbruk. Det kan vare livet ut. Unge menn i høyrisikogrupper over hele Afrika er spesielt sårbare og opplever at depresjon/angst, rusmisbruk og risikoadferd øker risikoen for alvorlig sykdom eller funksjonsnedsettelse. På samme måte øker fattigdom i kombinasjon med en alvorlig sykdom eller funksjonsnedsettelse ofte risikoen for å utvikle en psykisk lidelse og rusmisbruk.

DET ER ET UTBREDT SYN I MANGE AFRIKANSKE LAND at unges psykiske lidelser er forårsaket av hekseri eller selvforskyldt og koblet til dårlig moral gjennom bruk av rusmidler. Mange unge menn med psykiske lidelser blir utstøtte og forviste fra familien og må deretter søke alternative løsninger for å finne mat og andre nødvendige behov. De havner ofte blant andre utstøtte i byene, hvor de risikerer å stemples som løsgjengere. Løsgjengeri er en forbrytelse i mange afrikanske land, og derfor er mange psykiatriske sykehus i Afrika nærmest å anse som fengsler, steder hvor fattige og sårbare ungdommer blir stuet bort. Konsekvensene av stigmatisering er dramatiske i samfunn hvor man er avhengig av andre for å overleve. Fattigdom, stigma og diskriminering gjør derfor at mange unge tvinges til å lide i stillhet.

I MALAWI OG ANDRE AFRIKANSKE LAND er ikke kun forestillinger som kobler psykiske lidelser til selvpåføring og heksekraft et problem. Når 90 prosent av malariadødsfallene, 70 prosent av HIV/Aids-tilfellene og 26 prosent av tuberkulose-tilfellene finnes i Afrika sør for Sahara, er det ikke overraskende at psykiske lidelser blir nedprioritert av fattige stater og bistandsbransjen. Selv om en rekke studier viser at psykiske lidelser og rusmisbruk gjør det også vanskeligere å behandle andre alvorlig sykdommer som HIV/Aids.

KLINIKKEN ER FOR MANGE FAMILIER SETT PÅ som en siste utvei, etter å ha prøvd den tradisjonelle healeren, presten eller imamen. Et svært be-

grenset tilbud av lavterskel mental helse-tilbud samt press på det lille som finnes, fører til at medisiner blir utskrevet uten en omfattende utredning, og gjerne på livstid. Samtaletterapi er ikke et kjent eller tilgjengelig alternativ, og overarbeidede helsearbeidere har ikke tid til å slå av en prat. Lidelser som depresjon, angst, selvmordstanker og selvskading dukker derfor sjelden opp i offentlige helsestatistikker.

MANGE UNGE MENN SOM ROBERT i Malawi har behov for å snakke om ubehagelige tanker og følelser, og uttrykket «å tenke for mye» er vanlig i det østlige Afrika. Det knyttes til at unge menn opplever seg selv som utestengte fra den globale og lokale økonomien og samfunnet. Fraværet av behandlingstilbud og en offentlig forståelse av lidelsene som selvpåførte fører til at unge ikke har noen å gå til. Barer og gatehjørner blir derfor arenaer hvor unge menn kan snakke og dele erfaringer og vanskelige følelser med andre i samme situasjon. Samtalene kombineres gjerne med et rusmiddel som bidrar til å « redusere tankene ». Denne typen selvmedisinering har på lenger sikt en rekke negative konsekvenser. Tidlig og hyppig bruk av cannabis og/eller alkohol og annen risikoadferd forsterker ofte de psykiske problemene på sikt, i tillegg til at avhengighet blir en tilleggsbelastning.

Den globale alkoholindustrien har en aggressiv markedsføring av alkohol som en mulighet for unge mennesker i Afrika til å oppleve suksess. Unge mennesker i en sårbar livssituasjon trenger ikke økt tilgang til alkohol men bedre livsvilkår, lavterskeltilbud innen psykisk helse og en større offentlig forståelse for psykiske lidelser. ■

Lillestrøm Storgata 12 2000 LILLESTRØM Tlf. 63 80 15 90	Spar Bremanger O. Håvardstun AS 6727 BREMANGER Tlf. 57 79 13 08	Engelsviken Slipp AS 1628 ENGALSVIK Tlf. 69 33 31 65	ERIKSEN AS 9019 TROMSØ Tlf. 77 51 98 00 glassmestereriksen.no	Kiwi Tigerplassen Osloveien 46 1534 MOSS Tlf. 69 24 94 33	Helsebritt.no AS Solheimveien 21 9415 HARSTAD Tlf. 416 65 638
Sportssenter www.jarensportssenter.no	Stensrud Musikk Storg 19 3193 HORTEN Tlf. 33 04 81 30	KinoCity - Drammen kino Brageres Torg 2 A Tlf. 32 21 78 60	Igeland Turbuss Andresen Igeland 9454 ÅNSTAD Tlf. 916 94 767	Tannlege Gisle Lauvstad Storg 1 A 1850 MYSEN Tlf. 971 30 701	SpareBank 1 Finans Østlandet Parkgata 2 2317 HAMAR Tlf. 077 90
Kiwi Vik Vik Senter 3530 RØYSE Tlf. 32 15 92 00	Joker Bulandet 6987 BULANDET Tlf. 57 73 21 44	Hallingdal kraftnett Lieny 41, 3580 GEILO Tlf. 32 08 71 00 hallingdal-kraftnett.no	KARLSEN Trafikkskole Skippergata 18 B 9008 TROMSØ Tlf. 77 65 74 00 karlsen-trafikkskole.no	NAMDALSLINJEN 7890 NAMSSKOGAN Tlf. 74 33 44 74	Apotek 1 Bømlo Sortland 5430 BREMNES Tlf. 53 42 20 40
Norice Seafood AS Gvarvgata 39 3810 GVARV Tlf. 35 95 65 80	Motorsenteret Heidal AS Ysterivegen 5 2676 HEIDAL Tlf. 61 23 34 00	Stiftelsen Guts Bjørnstjerne Bjørnsons gate 53 3044 DRAMMEN Tlf. 32 80 90 42	Vårheim Eiendom AS Messeltmoen 14 9334 ØVERBYGD Tlf. 413 04 462	Høyanger Bil A/S Einar Ramslis g 29 5900 HØYANGER Tlf. 57 71 32 77	Andørja Adventures AS Hamneveien 25 9455 ENGENES Tlf. 77 09 56 77
TRANSPORTFORRÅD 5179 GODVIK Tlf. 55 15 41 40	Røros Aut. Trafikkskole Tollefs Bredals vei 11 7374 RØROS Tlf. 909 96 043	Joker Kirkenes Kjell Torkildsens g 3 9900 KIRKENES Tlf. 78 99 12 66	AKTIVA Sjøgata 5 9300 FINNSNES Tlf. 77 84 10 80 aktivafinnsnes.no	Tannlege Åge Kanstad Storgata 21 9300 FINNSNES Tlf. 77 84 30 10	Apollo frisør AS Storgata 31 9300 FINNSNES Tlf. 77 84 20 60
Kristiansand Fengsel Rådhusgata 34 4614 KRISTIANSAND S Tlf. 38 12 00 40	Rusettervernet i Sogn og Fjordane 6801 FØRDE Tlf. 948 34 493	Alveland AS Bankveien 9 8485 DVERBERG Tlf. 996 11 845	Norgesplaster 4700 VENNESLA Tlf. 38 15 22 00 www.norgesplaster.no	H-Bygg AS Hølandvegen 2060 7212 KORSVEGEN Tlf. 72 87 98 85	Maskinservice Bøhnsdalen Stømnervegen 80 2212 KONGSVINGER Tlf. 971 47 165
Holmestrand Fjellsprenging AS Lørdalsv 19 A 3092 SUNDBYFOSS Tlf. 977 70 798	Byggtorget Jernbanen Lørdalsv 19 A 3092 SUNDBYFOSS Tlf. 977 70 798	Bilskadesenteret Sortland AS Vesterålskata 42 8400 SORTLAND Tlf. 76 12 03 45	ANONYM STØTTE	Einar Dalaker 6854 KAUPANGER Tlf. 57 67 86 72 Mobil 926 66 314	Matkroken Nordnesøy Angelosen Eftf 8198 NORDNESØY Tlf. 75 09 67 13
Rodbysætra Sundbyveien 12 3490 KLOKKARSTUA Tlf. 32 79 36 80	Stiftelsen Klokkergården Økernveien 99 0579 OSLO Tlf. 23 37 02 70	Ballangen Camping Gjæstehavn Stor-Ballangen 8540 BALLANGEN Tlf. 72 92 76 90	Biltrend Tromsø A/S Solstrand 9020 TROMSDALEN Tlf. 974 93 000	Peder Eiendom AS Mosseveien 60 1640 RADE Tlf. 69 28 53 64	Byggmester Tony H. Jensen AS Øvre Industrivei 4 9130 HANSNES Tlf. 481 13 530
Stiftelsen Amatheia avd Telemark Rådhusgata 2 3724 SKIEN Tlf. 918 94 973	Salong Alf Andersen Nedre Storg 16 3015 DRAMMEN Tlf. 32 83 24 31	RUBB Building Systems Sundvollhovet Industriområdet 3535 KRØDEREN Tlf. 32 15 05 00	Dyrego' AS Hovedveien 8 9151 STORSLETT Tlf. 77 76 76 97	Sogn Kjøleservice AS Bordvegen 6 6854 KAUPANGER Tlf. 57 67 11 11	H. Lunde Autoverksted Hofveien 236 2266 ARNEBERG Tlf. 62 95 32 83
Horten Rørleggerbedrift A/S Storgata 64 3182 HORTEN Tlf. 33 04 36 54	ANONYM STØTTE	Kvinnekollektivet ARKEN Sinsenveien 54 0585 OSLO Tlf. 21 01 87 80	Kiwi Øvre Årdal Årdalsvegen 3 6884 ØVRE ÅRDAL Tlf. 57 66 48 58	Flanderborg Rammer og Kunst Nedre Flanderborg 5 7374 RØROS Tlf. 72 41 05 90	Mirawa Restaurant Lin Hu Zhang Schwenckegata 1 3015 DRAMMEN Tlf. 32 83 65 85
BF BYGGFORM Eternitveien 8 3470 SLEMMESTAD Tlf. 31 28 92 70 www.byggform.no	Star Bildeler Stig Myrmo Tordenskjolds gate 48 8656 MOSJØEN Tlf. 997 91 704	Hepsø Maskinstasjon 7228 KVAL Tlf. 72 85 22 08	Måløy Auto AS Gate 1 nr 26 6700 MÅLØY Tlf. 57 85 04 07	MENY Meny Fevik Feviktoppen 1 4870 FEVIK Tlf. 37 29 42 00	Fiskenget AS Grovfjord Tlf. 994 59 003
Stiftelsen Ny Start i Øst Roald Amundsens veg 1 B 2816 GJØVIK Tlf. 61 13 62 00	Aurdal Fjordcamping og Hytter 2910 AURDAL Tlf. 61 36 52 12	Glass-Tech-System Midt-Troms 9321 MOEN Tlf. 975 32 613	Powertech Service as Ringeriksveien 20 3414 LIERSTRANDA Tlf. 908 89 070	Østfold Trafikkskole Storgata 2 1890 RAKKESTAD Tlf. 69 22 22 53	NOI SURVEY Spesialist innen oppmåling Evjerveien 118 9024 TOMASJORD Tlf. 456 60 720

GENSEKR.

Faglige vurderinger må veie tyngst

BLÅ KORS ER DEN STØRSTE IDEELLE AKTØREN innen «Tverrfaglig Spesialisert rusbehandling» (TSB) her til lands. Sammen med andre ideelle aktører og arbeidsgiverorganisasjonen Virke har vi reagert sterkt på de enorme forskjellene som eksisterer når det gjelder pasientenes tilgang til døgnbehandlingstilbud innen TSB. Pasientenes rett til å få det behandlingstilbudet de har behov for er svekket de senere år. Situasjonen er truende for en rekke av behandlingstilbudene som drives av ideelle aktører – også Blå Kors sine tilbud!

DETTE SKJER UTEN AT det foreligger noen faglig forklaring. Da gjenstår bare økonomiske motiver, men det er det ingen som vil innrømme.

I korte trekk skjer følgende:

1. Helse Midt-Norge RHF har innført et finansieringssystem som gir hvert enkelt helseforetak (HF) en økonomisk ulempe ved å velge tilbud hos den ideelle aktøren på tross av inngåtte driftsavtaler med det regionale helseforetaket. Andre regionale helseforetak gjør det samme, helt eller delvis.
2. Faginstanser som beslutter hvilket tilbud som skal gis til den enkelte pasient, såkalte vurderingsenheter, legges ned

hos ideelle aktører og eksisterer nå nesten kun hos de samme helseforetakene som også driver tilbud i egen regi.

3. Det opprettes nye tilbud i offentlig regi som står i direkte konkurranse med etablerte tilbud drevet av ideelle aktører.

LOKALSYKEHUSENE I HVER HELSE-REGION får en økonomisk ulempe ved å henvise pasienter til ideelle institusjoner i andre sykehusområder. Dette rammer noen av de ideelle institusjonene sterkt fordi det medfører redusert henvisning og belegg. Deretter risikerer man at helseforetaket ikke lenger anser at det er behov for tilbudet. Da hjelper det ikke at virksomheten har vunnet anbudskonkurranse og har en kontrakt med det regionale helseforetaket. Veien er kort til redusert kontrakt eller sågar avvikling av kontrakten.

INNENFOR RUSBEHANDLING HAR BLÅ KORS og andre ideelle aktører gått foran og bidratt til etablering og nyskaping av behandlingstilbud til befolkningens beste. Ideelle tilbud representerer i dag noen av de fremste fagmiljøene og representerer et mangfold som gjør at det er mulig å finne et tilbud som passer godt til den enkelte pasient.

FOR AT MENNESKER MED RUSAVHENGIGHET skal få et best mulig behandlingstilbud, må helsevesenet være

organisert slik at vi kan være sikre på at det er den faglige vurderingen som veier tyngst. Spørsmålet er tatt opp med helseminister Bent Høie (H) ved flere anledninger og med lederen av helse- og omsorgskomiteen på Stortinget, Olaug Bollestad (KrF). Vi setter nå vår lit til at partiene samler seg om gode forslag i forhandlingene om en ny regjeringsplattform, slik at faglighet og mangfold kan bevares til pasientenes beste.

DET ER MANGE VEIER UT AV rusavhengigheten, og skal flest mulig lykkes trenger vi et spekter av ulike behandlingstilbud. Uten handling fra politikernes side står det mangfoldet som pasientene trenger, nå i fare for å forsvinne. ■

Jan Elverum

AV JAN ELVERUM
GENERALSEKRETÆR,
BLÅ KORS NORGE

« Vi setter nå vår lit til at partiene samler seg om gode forslag i forhandlingene om en ny regjeringsplattform, slik at faglighet og mangfold kan bevares til pasientenes beste.

Returadresse:
Blå Kors Norge
Storgata 38
N-0182 Oslo

Ettersendes ikke ved varig adresseendring, men sendes tilbake
til avsenderen med opplysning om den nye adressen.

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE

NORGE P.P. PORTO BETALT

Oppvekst og forebygging i Karasjok

Medlem av Sametingsrådet Berit Marie P.E. Eira i samtalen med Amund Gillebo fra Blå Kors' forebyggingsavdeling.

Blå Kors-rådgiver Marianne Tveraen har ordet under Karasjok-konferansen.

Siste fredag i oktober arrangerte Blå Kors forebyggingskonferansen «Don leat deháleamos! Du er viktigst!». Dette skjedde i Karasjok i samarbeid med Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus (SÁNAG/SANKS).

AV HANNE BACKE-HANSEN TEKST OG FOTO

Deltakerne på konferansen kom fra skoler, helsesektoren og lokalpolitikken i Finnmark. Representanter fra kommunene Kautokeino, Karasjok, Nesseby, Tana, Porsanger og Alta var på plass.

Konferansen ble åpnet av medlem av Sametingsrådet **Berit Marie P.E. Eira** (Flyttsamelisten), mens statssekretær **Anne Karin Olli** (H) holdt åpningsinnlegget om «Prisen på en tapt barndom». Olli er statssekretær i Kommunal og moderniseringsdepartementet og har et særlig ansvar for samespørsmål og minoritetsbefolkninger.

STATSSEKRETÆR OLLI TRAKK FRAM manglende kunnskap om samisk språk og kultur hos dagens hjelpetjenester – noe som på en negativ måte kan påvirke samiske barn og unges tillit til hjelpeapparatet.

– Det påvirker også kommunikasjonen mellom den enkelte behandler og pasient. Og det påvirker hjelpeapparatets mulighet til å oppfatte signaler

om behovet for hjelp. Det er derfor helt avgjørende at de som skal hjelpe og beskytte samiske barn og unge, får en større samisk kulturforståelse. Det er helt avgjørende for å kunne bygge tillit, sa **Anne Karin Olli**. Hun understreket at god satsing på tjenester til barn og unge er en god investering:

– Vi kan skape god folkehelse ved å forebygge der vi kan – og reparere der vi må, sa hun.

MED KONFERANSEN ØNSKET ARRANGØRENE å sette fokus på oppvekst og forebygging blant samisk ungdom i dag. Samtidig ble lanseringen av oversettelsen av Blå Kors' «guide» til norske tenåringsforeldre, «Du er viktigst», til nord-, sør- og lulesamisk markert. Med guiden ønsker Blå Kors å utruste tenåringsforeldre til å bli flinkere til å være «kjipe», sette grenser for ungdommers alkoholbruk og på den måten bidra til det forebyggende arbeidet blant unge. Guiden er basert på utdrag fra

paraply- og alkovevttorganisasjonen Av-og-til sin nettside www.kjipeforeldre.no.

MED PÅ KONFERANSEN VAR FAGFOLK som holdt innlegg med forskjellige perspektiv på tematikken. Blant foredragsholderne var **Anna Rita Spein** (forsker ved SANKS), **Kent Ronny Karoliussen** (seniorrådgiver v/KoRus Nord), **Anne Sofie Bentzen** (psykolog ved Blå Kors Kompasset Tromsø), **Marianne Tveraen** (rådgiver i forebyggingsenheten i Blå Kors) og **Randi Hagen Eriksrud** (generalsekretær i paraplyorganisasjonen Av-og-til). Sistnevnte var også ordstyrer under panelsamtalen.

Blå Kors gleder seg over for det gode samarbeidet med SÁNAG/SANKS og håper å kunne bidra til en bredere innsats og samarbeid på forebyggingsfeltet i de samiske områdene i framtiden. Konferansen i Karasjok fikk svært god dekning i samiske media, særlig i avisen **Avvir**. ■